

ventris maior euadit, sed latitudo abbreviatur, & rursus quando directas fibras attrahi, & conuelli contingit, amplitudo ventris accrescit, longitudo autem magis curta redditur: quando autem transversæ operantur, contrà fit, Hinc est quod ventriculus & venæ alimentum, uterus semen, vesicula bilem, vesicæ urinam rectis villis trahant: obliquis retineant ad tempus naturæ præfinitum, aut donec vel quantitate, vel qualitate, vel utroque partes ipsas molestant: transversisque tunc expellunt præcipue, alijs tamen etiam in id iuuantibus. Cæterum intestina attrahunt alimentum ad sui nutritionem, retinent, concoquant, & expellunt, innata temperie sibi indita, ac simili actioni magnetis in ferrum: & hoc modo dixit Galenus omnem corporis nostri partem quatuor illas facultates naturales & innatas habere. Stercus autem solùm intestina expellunt, ob fibras transversas, quas obtinent rectas autem fibras aut nullas aut paucas habent, & eas non ad tractum stercoris, sed ad transversarum robur ac firmitudinem. Obliquis autem non egent, quia variè illis circumuolutiones, spiræque contingere naturæ beneficio non vulgari, ut cibus in illis diutius moraretur: neque nostris negotijs, si recta sita essent, impedimento forent: Propterea animantia omnia, quorum intestina paucis gyfis abundat, subinde famescere & ad cibum capiendum non modo inuitari, sed etiam cogi: quate potius intestina dicentur continere stercus, quàm ipsum retinere. *Aliud bilis vesicæ*) Huc respiciens Alexander sect. 1. quæst. 4. rogat in hunc modum, quam ob causam bilis suo conceptaculo affectu admodum facili complexa nunquàm id corrodat, vbi vero in dentem corpus solidissimum paulisper decubuit, illam corrodat atque interimat? dixerim, quia natura, vt in illo vno corpore bilis contineatur, statuit: vis enim naturæ plurimum ad prohibendum ne quid officiat, valet: constat autem hoc etiam rebus alijs, foetus enim decem scèrè menses in utero permanens nullum ponderis sensum gerenti femine mouet, at si quis flatus eodem ruat, tormentum protinus excitatur, & pondus sentitur, & distentio rapit intolerabilis, arteria item aspera spiritus vnius conceptaculum est, ita, vt si quid cibi, aut humoris in eam delapsum sit, strangulatio sequatur, & tussis subita: natura enim non cibo, sed spiritui viâ hâc

vni vendicauit. *Aliud lieni*) An vero ex parte subtiliori vel cras-
siori succi melancholici nutriatur lieni capite 16. libro 13. de
morbis medendis explicuimus. *Aliud renibus*) Sed eo non nu-
tiuntur, sed sanguine, vt capit. 6. lib. 5. de viu. part. inquit Ga-
lenus.

CAP. X. *Quam doctrinam, quibus lectoribus Galenus scribat.*

Dicereque.) Neque de generatione excrementorum, neque de
ipsis facultatibus naturalibus Galenus ipse disliceret, si ve-
teres medici exactè de his scripissent: exactè, inquit, quia
licet de ijs multa commodè dixerunt, ea non demonstrarunt,
non suspicantes venturos esse aliquos medicos, qui fallaci-
bus argumentis, quæ illi longo temporis spatio, multis la-
boribus, curisque inuenerunt, breui tempore prius subuer-
terent. *Juniores vero*) Medici Galeni tempore sequebantur ar-
tem sophisticam, libro 6. de morb. vulg. sect. 3. quos hic re-
prehendit, veluti libro 1. de dignos. pul. capite 1. & libro de
præcog. ad posth. capit. 1. & in eo libello, quem inscripsit,
quod optimus medicus, idem sit & optimus philosophus. In
principio. *Multa*) Hæc etiam repetit Galenus libro secundo
de anat. administr. & lib. 3. Methodi. *Quisquis*) Explicat quem
velit lectorem horum librorum, eum icilicet, qui sine vlla diei
nocturne intermissione properare ac contendere, ea quæ à cla-
rissimis veterum tradita sunt, discere, eademque vbi didicerit, in-
dicare, multoque tempore explorare, ac considerare, quæ rebus
sensui patentibus contentiant, quæque rursus ipsidem dissentiant,
ac sic quidem illa suscipere, hæc respuere: atque huic quidem
admodum vtilis fore libros hos sperat. Nam si figuli pictores-
que visum, si capones & coci gustum, olfactum vnguenta-
rij, auditum musici, tametsi artis habent vbi que promptam
materiam, multos non dies dico aut menses, sed annos, vt
accuratè artem calleant, meditantur. Cur nos medici illis ea-
tenus feliciores, quoddam circa subiectum nobilius versemur,
dies noctesque in hac scientia, intelligenda non laboramus,
cum ipsa tempus requirat longum, ob absolutam nature
rerum scientiam. Inquirat igitur continuò medicus, medite-

tur assidue, legat veterum monumenta, statim omnia vltro sefferent, & planè perspicua erunt, vt cum in summis tenebris lux subito splendida eluget. Quod si quis hæc accipiat, vt vera, & non vt fabulam, magnum fructum capiet, ne eum desperatio subeat inueniendi, quæ indagat, neque eò deterreatur, quod multis etiam annis inquirendo nihil dum profecerit. Nam quidam in quærendo clam obducitur callus, vsuque comparatur, qui progreditur pedetentim, neque priùs, quàm absolutus sit, vnquam cœpisse apparet. Simul atque completus est, cumulate fert omnium exhaustorum laborum quàm citissimè fructum, adeoque, vt rudius dicam, cum ipsa vsura.

CAP. XI. De attractrice ac expultrice vi singulorum instrumentorum.

Absoluenda) Admirabilis Galenus, qui numquam sine honoris titulo esset nominandus, enumerat in hoc perbreui capite instrumenta quæ habent vnâ tunicam, & quæ duas; nam tres proprias nullam habet. Ergo ambæ vesicæ, vtetus, venaque vnâ tunicam habent, & in eadem omne fibrarum genus, quibus attrahunt, retinent, & expellunt: ventriculus autem & arteria duas sortiuntur tunicas, & in iisdem reperitur, quod in vnâ: in eoque est differentia, quod in ijs instrumentis quæ ex duabus tunicis confiunt, in altera sola, rectis scilicet ipsis fibris immixtæ sunt fibræ obliquæ: in ijs autem, quæ ex singulari constant tunica, vnâ cum alijs duobus generibus fibrarum. Sola instrumentorum omnium ex duabus tunicis, atque harum vtraque ex transuersis constante fibris, facta sunt, intestina, *Trahit*) Quamquam in alijs omnibus animalijs particulis prædictæ quatuor facultates insint, tamen illis natura non indidit sensum eorum, quæ desunt: sed in plantarum modum nutriuntur illæ partes assidue ex venis alimentum haurientes. Soli vero ventriculo, & maxime eius partibus, his, quæ ad orificium pertinent, sensum indigentia contulit, ad cibum sumendum animal ipsum excitantem & stimulantem, idque à natura rectè fuit comparatum, Cum enim totius corporis particula nutrimentum ex

venis à caua prognatis trahant, ipsa autem rursus caua ex venis corporis hepatis, hæc rursus ex his, quæ sursum ad portas feruntur, illæ rursus ex ventriculo & intestinis, nulla autem iam supersit amplius particula, à qua ventriculum capere oporteat, animalibus ipsum extrinsecus replere fuit necesse. Sed cum nulla animalis particula ex seipsa sensum habeat innatum. Affluere igitur ventriculo eiusmodi facultatem aliunde oportebat, veluti per canales quosdam à principio sensifico. Trahit namque vellitque ad se ventriculus cibos manifestè, his, qui vehementer esuriunt, antequam sint in ore ad unguem mansi, quod erat necesse, vt facilius in cibo coquerentur, vt libro 2. de part. anim. capite tertio dixit Aristoteles. Recusat autem ac rejicit ijs, qui cibum fastidiunt, ac qui comesse sunt coacti. Vnde duas facultates habet ventriculus, & attrahendi quod conueniens est, & expellendi, quod alienum, quod & in cæteris instrumentis reperitur. In ventriculo autem triplicis vsus gratia tunicæ duæ extiterunt, variarum scilicet actionum, patiendi difficultatis, ac crassitiei. Instrumentum enim, quod primum omnium occurrit cibarijs, antequam vllam receperint elaborationem, consentiens fuit omnium ad patiendum fuisse contumacissimum: vt Galenus capit. 8. libro 4. de vsu part. & capite 12. libro 5. & capit. 14. libro 14. eiusdem operis, declarat. *Amba vesica*) At vesicarum tunica, inquit Galenus capite 11. libro 5. de vsu part. rectos ac rotundos & obliquos habent villos. Vna enim vtriusque vesicæ tunica cum sit, ad omnem motus speciem, contractionem adepta est accommodam. Siquidem & motum, quem attrahendi causa villi recti, & eum, quem excernendi gratia transversi, ad extremum etiam eum, quem, vt ea etiam retineant, quibus vndique apprimuntur, obliqui conficiunt, instrumenta ipsa habere æquum fuerat. Tunica autem illa dura & vix patibulis est, vt quæ tantum excrementa esset receptura, libro 14. de vsu part. capit. 14. Cæterum qualis illa sit tribus fibrarum generibus donata est, vt diximus, vt attraheret, contineret, & expelleret. Quod difficultate non caret, præsertim de vesicâ vrinæ, cum dicat Galenus libro 6. de locis affectis capite 3. Verùm vesicam

cam non attrahere renibus; quemadmodum neque intestina
 & venteribus; sed renes quidem per venteras excernendo in ve-
 sicam mittere; venteribus autem iniectionum per eam partem
 rem, que dicitur diodesenam. Quibus verbis insinuat Galenus,
 vesicam primo ab venteribus urinam aduectam suscipere: & non
 trahere. Dicendum id verum esse, trahere tamen alimentum à
 venis ac arterijs, quo alitur & vitam suscipit. *Vterus* hinc matri-
 cibus vero, ait Galenus cap. 14. libro 14. de vsu part. vt quæ san-
 guine puro & benigno alantur, vnica tunica satis esse po-
 test. Sed quoniam non solum intra eas semen accipere, &
 editibus oportebat, sed etiam retinere, quo tempore vterus
 geritur; & excerneret, cum factus fuerit perfectus, ob eam
 causam genus omnium filiarum natura ipsius est mollior. Ad li-
 bro de vultu dissectione capite 6. & libro 2. de sympto-
 causis capite 3. inquit Galenus vterum duas tunicas habe-
 re: dicendum est, vniam esse propriam; & alteram comuni-
 nem, nimirum peritoneum, quod ipsam ambit. *Vena* vnica
 constat tunica, eaque tenuis admodum est, & neruosa; ne-
 ita facile disrumpatur, & ex multis arterijs fibris est comita. *Arteria*
 duplexem habet tunicam, vsu spiritus vitales commo-
 ditat retineat. Falsum est autem quod dicit Galenus docet, exteriore tuni-
 cam esse consistantem ex fibris inanis, & internam, vero ex
 rectoris. Cuius re vera exterior sit donnis, illis rectoris & paucis
 obliquis complicata, interna quatuor crassior, solis transuer-
 sis consistans; quod id tota arteria sextupla vena; Herophilus re-
 cte dicitur de vsu part. cap. 11. & 12. de anatomia admitti-
 stral cap. 3. Et intestinorum tunica duplex fuit partim velfacili-
 tas ipsorum expulsiua esset valentior, partim vt ipsa in situ em-
 ta ab inuicem omnibus essent tutiora. Vt enim in ventriculo ma-
 nere diutius cibaria, vt exacte coquerentur, ita hic non manda-
 re, & re magis fuit. Nam dum per viam longam ac strictam
 feruntur, perfecta simul ac celer fit ad iecur distributio.
 Quod autem ad securitatem summam & patiendi difficulta-
 tem non paruum intestinis momentum duæ tunice conferant,
 indicant vel maxime morbi dysenterici. Multos sane ac sæpe
 vidimus, quibus, cum morbis grauib; atque diuturnis
 essent cõsistat, maxima intestinorum pars putredine erat

tentata, adeo vt compluribus locis tunica omnis interior esset exesa. Attamen vixerunt ij, & superstites fuerunt: quod non fecissent, nisi secunda quaedam alia extrinsecus corrupte tunice accessisset. Hæc Galenus capite 17, libro 4. de vlt. part.

CAP. XII. Quo pacto expultrix vis ad agendum excitetur.

H(ic.) Vna naturæ ex maximis ac præcipuis curis ea est, vt nutrimenti excrementa ex omnibus corporis partibus pueget. Nam succi eius, qui partibus ipsis affluit, pars quidem utilis est adeo, atque benigna vt corpori nutriendo assimilatur: reliqua vero pars ad membrum vsque cū benigno peruenit quidem & ipsa, ac cum illud apponitur, segregatur. Ad quam excernendam Natura meatus requirit opportunos, quos nisi nata fuerit, acetuata ibi, primum quidem instar oneris grauata deinde vero prohibet, quominus succi postea affluat, vias ipsorum præoccupando. Quo fit vt membrum ipsum nutriti non sinat. Sed hæc quidem sunt leuiores. Maiora vero his & iam morborum instrumenta duo hæc sunt in quæ incidere tandem corpora impura est necesse. Alterum quidem est, quod quemadmodum animalia esurientia, lutum, aut aliud quouis eiusdem generis: ita partes accommodati sibi alimenta catentes ob ingenitam sibi appetentiam coguntur aliquid vel ex ipsis prauis succis attrahere. Alterum vero, quod collecta hæc excrementa tandem computrescunt, eoque modo acriora simul ac calidiora reddita, inflammationes, Erysipelata, herpetas, carbunculos, febres, innumerabilemque aliorum morborum turbam excitant. Ne quid igitur eiusmodi accideret, natura magnam curam adhibuit, vt superflua excernerentur. Nam vt quælibet particula vim habet, quæ sunt ei propria, attrahendi: sic etiam aliena excernendi. Hæc autem quamuis semper partibus adsit, non tamen vtuntur ea, nisi cum vrgentur ab excrementis, quæ aut quantitate aut qualitate id efficiere solent. Et licet in omnibus seorsum partibus nostri corporis hanc vim ostendere possumus, peripicuè

tamen apparet in ventriculo, vtero, vtraque vesica, & intestinis, quæ sanè partes, vbi aliquid eorû quæ attraxerint in suas tunicas reponunt, quod reliquum est, tanquam alienum onus abijciunt, propterea quod illis molestum reddatur aut quantitate distendens, aut qualitate mordens. Hunc tamen ordinem natura ipsa obseruat, vt primum concoquat, deinde secernat, postremo expellat. Multis autem de causis contingit, vt expulsiuo consuetum præueniat tempus, vel degra-uato ventre, veluti à multo assumpto: vel demorso & com-puncto, veluti à mordacibus: vel tanquam alienum ac mini-mè familiare amoliente, incidit. Non oblitus scilicet nobis cum multum assumptum dicimus, triplicem id habere generationem, vel propterea quod virtus imbecillior sit quam prius, vel quod supra mediocritatem sit quod assumptum est, vel vtriusq; occa-sione. Efficit etiam celerem deiectionem, humidiorum ac magis glutinosorum ciborum sumptio. Serius autem quàm ex consue-tudine excernit imus venter, vel propter intestinorum imbecil-litatem, vel hebetem eorum sensum, vel ob ciborum paucita-tem qualitatemue: & ob alias causas quas refert Gal. c. 2. li. 3. de sympt. caus. Cum enim) Lege eundem Gale. c. 1. li. 1. de locis affe-ctis. & libr. 3. de hum. com. 30. Morbique) Facultas quæ aliena expellit, ea est, quæ iudicationes in morbis facit, libro 2. de hum. eqin. 21. & libr. 3. de sympt. causica. 2. inquit, excernitur autem quod superuacuum est, tum in crisi-bus, tum sanitatis nonnunquam tempore, veluti mulieribus omni mense. Siqui-dem) Lege eundem libro 9. de vsu part. cap. 1. Planè sit expers.) Porro vesica, inquit Galenus capit. 7. libro 3. de vsu part. non ea solum, quæ bilem, sed & quæ vrinam recipit, puram vtraque atq; ab alijs secretum cum attrahant proprium excrementum, iu-re optimo vasa alia alimentum sibi ipsis suppeditatura flagi-tarunt. Et cap. 9. eiusdem libri inquit, vesiculam neruum ha-bere, quod hic negat. Dicendum est, neruos ob triplicem fi-nem fuisse à natura factos: primus quidem fuit, vt sensilibus instrumētis sensum impertirent: altero vero, vt motorijs morū: tertius omnibus alijs, vt quæ sibi molestiam afferrent, dignosce-rent. Vesicula ergo caret primo genere neruorū, non vero pos-tremo: in quo natura sagax, iusta, artificiosa, animalium que

Tribus de
causis ner-
ui facti sus-
riat.

prouidat ad cōsulatū videtur. Ergo vesiculę bilis natura sensum
 acutiorem non adhibuit, ut quę nihil inquam negotij à cōpre-
 hensis in se habet. excrementis erat habitura: nisi multitudine suc-
 ci fuerit pressa, vel ex qualitate eius in mordacem cremam mu-
 tata. *Stereus*) Repetit hic quod supra dixerat in semibus in-
 testinis sterco generari. *Atqui*) Hęc omnia exactissime decla-
 rat: Galenus c. 10 lib. 3. de vsu part. *illaque omniaque*
cap. 10 lib. 3. de vsu part. illaque omniaque
cap. 10 lib. 3. de vsu part. illaque omniaque
cap. 10 lib. 3. de vsu part. illaque omniaque
cap. 10 lib. 3. de vsu part. illaque omniaque
P *Amines*.) Galenus in sua natura & artifex & indagator, in hoc
 capite, duo opera ipsius naturę cōtraria per eandem viam
 fieri: attractionem scilicet & expulsiōem, multis exemplis &
 rationibus demonstrat. Venticulus enim per gulam attrahit ci-
 bos, & per eandem eandem emittit, & expellit. Vesicula per vni-
 eum meatum à iecore suscipit bilis, & per eundem, bilē expel-
 lit: Vterus per eius collum attrahit semen: & per ipsum sit partu-
 tus: quamuis illa facultas non ita sit cognita vulgo, ut hęc. *Ve-
 rum*) Obicit ex Hippocrate, qui libro 2. de morb. mulier. & li-
 bro de sterilibus scribit, collum vteri non posse intro attrahere
 semen: quod verum est cum nimis strictum, & præter na-
 turam affectum est: quod etiam in alijs partibus contingit, si
 non bene afficiuntur. *mi tunc*.) *si minus in quibus bono modo*
illud vera.) Docet Galenus per quas venas prius anadosis seu
 digestio ad hepate facta est, per eandem rursus aliquando nimi-
 rum in longiori inedia sanguinem benignum recurrit: ut etiam
 tradidit cap. 19. lib. 4. de vsu partium. Idque confirmat ex medi-
 camentis purgantibus, quę per quas vias digeruntur, iterum per
 easdem trahunt humores: medicamento ipso attrahente &
 natura expellente. Non enim vna est via digestionis, & alter-
 ra purgationis: sed eadem profus. Quare si talis attractio &
 expulsiō in medicamentis reperitur, non est mirandum, si
 in venis mesenterij hęc duo officia reperiantur. Ita ut cum
 in his abundantia fuerit alimenti per iam dictas venas sursum
 feratur in iecore: cum autem vacua sunt, nutritique vuent,
 per easdem ipsas ex hepate rursus trahatur, liquidem totum
 ex

ubi subdit
 non dicitur
 aut hęc in
 aut

ex toto trahere, ac toti impertire, vnaq; omnium confluxio, ac conspiratio esse videtur, quemadmodum admirabilis dixit Hippocrates libro de alimento, confluxio vna, conspiratio vna, consentientia omnia. Hoc est, omnium humorum, spirituum, & membrorum est mutua affectio, & vno moto, reliqua etiam vna moventur.

Atq; trahit.) Docet modò Galenus causam attrahendi & expellendi attrahit panq; quod valētius est, euacuatur vero quod est imbecillius. Id autem quod dicitur valentius duobus modis considerari potest, aut simpliciter & in vniuersum, quomodo valentius attrahit cor quàm iecur, iecur quàm intestina & venter, item arteria quàm vena valentius attrahunt, & eadem ratione expellunt; aut valentius dicitur in parte, veluti hoc tempore valentius attrahit ventriculus, alio iecur. Quippe vbi in ventriculo copia alimenti est, ac iecur vehementer appetit, desideratq; omnino id valentius trahit; inuicemq; iecinore, refero ad distento, ventre vero appetente ac vacuo, valentior trahē diuis in hunc, transfertur. Estque nonnunquam, quominus animal esuriat, causa, nutrimenti in iecinore abundantia; quippe venter, si melius pacatiusve nutrimentum habet, externum nō postulat; si aliquando postulat, nec eius copia est excrementis impletur, vt declarat Galenus cap. 1. lib. 9. de vsu partium: ea sunt sanies quaedam biliosa, pituitosaq; ac terrosa: quas solas trahenti illi, cum scilicet, nutrimento indiget, iecur remittit. Hinc est illud, tolerare famem, quandoque stomachum replet malis humoribus, vt aph. 50. lib. 6. dixit Galenus. Et quemadmodum inter partes altera ab altera nutrimentum trahit, quod sibi conueniens est, ita altera in alteram quod supernacuum est, se deponit: & sicut attrahentium ea vincit, quæ est valentior, sic & a se deponentium: estque hæc vocatarum fluxionum causa. Non omnis tamen particula eodem modo affecta est ad ea, quæ irruunt, excipiēda, & ad ea, quæ infestant, reiiciēda: sed carnes ac glandulæ cum alias tres facultates habeant imbecilles, tum vero solam alterantem haud ita multò cæteris partibus minorem possident. Post glandulas sequitur pulmo, qui quoniam corpus laxum habet, & tres facultates infirmas, ideo est fluxioni excipiēda, promptissimus deinde lien, tum cerebrum

Malum est
famē pati.

rebrum vel æque vt illi, vel etiam magis aptum ad excipien-
dam fluxionem. Sed ad ea, quæ excipit, eiicienda hoc illis præ-
stat, quod magnos ventriculos habet, qui decliuibus meatibus
euacuantur. Quocirca videmus per sepe in glandulas, & carnes
comportari fluxiones in ijs, in quibus hæc instrumenta, hoc
est, pulmo, lien, & cerebrum, sunt carnosio genere robustiora.
Hæc causa facit, vt licet aliqua non grauetur ab ijs humori-
bus, qui in ipsa continentur, ab ijs tamen, qui ex alijs parti-
bus in ipsam irruunt, grauari planè queat: ac si excrementa
quædam habeat in qualitate præter naturam, ad eorum excre-
tionem per venas, quæ in ipsa sunt, ceu per canales, insurgat.
Si vero id, quod influit, prauus sanguis sit, siue alius humor,
tunc necesse est, vt in aliam propinquam partem perueniat.
Qui cum ibi constitit, aut concoquetur, aut corrumpetur:
aut neutrum horum fiet, sed in aliam partem quampiam di-
labetur: tum ex illa in aliam transluet: idque semper fiet vsq;
dum in aliquam huiusmodi decumbat, quæ amplius in aliam
propellere, quod in ipsa redundat, non possit. Quæ res illis po-
tissimum accidere partibus solet, quarum vis expellens imbe-
cillus est: atque etiam magis, si vicinæ partes robustiores sint.
Tunc enim pars infirma repellere id, quod molestum est, in
propinquas, quæ propter virium robur illud non excipiunt,
non potest: imo vero ille partes, vtpote robustiores, id ipsum
remittunt & contrà repellunt.

Quod autem.) Reuertit Galenus ad id vnde sermo fluxerat,
erat enim propositum probare attractionem & expulsionem
per easdem partes fieri: idque nunc ostendit ex Hippocra-
te, qui lib. 4. de articulis text. 40. demonstrat, multis eorum
qui valentem exercitationem subito & prorsus demiserunt,
aut artuum aliquem præciderunt, sanguinem per intesti-
na certis periodicis simul plurimum vacuari: nullo quidem cor-
poris incommodo, nisi quod præ celeri impetu totum ip-
sum purgat, redundansque vacuat, per easdem, scilicet, ve-
nas intro latis superfluis, per quas antea in corpus fuerant
deducta. Galenus autem in comm. citati loci ita illum enar-
rat, multos, inquit, nos vidimus hoc pati, quibus excissam
membrum aliquod fuerat: quique etiam cum priori tem-
poris

poterit validis exercitationibus essent assueti, repente eas deseruerunt: cum alij certaminibus, alij fationibus, aut tali alicui rei laboriosæ antea vacarent. Nisi enim hi unâ cum exercitationibus copiam etiam cibi, qua cum laborabant, utebantur, imminuerint: celeriter nonnulli plenitudinis morbis corripiuntur: alij quibus cum felicius agitur, in torminum, quod dictum hic ab Hippocrate est, malum incidunt: ita enim, ut dixi, sanguinis deiectionem appellat. Nonnullos item noui qui profluuio sanguinis è naribus, alios qui cholera laborarunt, omnibusque his sanguis ex circuitu plerumque contingit æquali sepe tempore intercedente. Nam vniuersis ijs ac repentinis exinanitionibus afflicti ac refrigerati, victui postea studium nõ adhibent: sed rursus incaute ac liberè eo vsu, copiam rursus sanguinis æqualem priori in æquali tempore contrahunt ac colligunt. Cõmunem igitur causam omnium qui ita patiuntur, esse plenitudinem dicemus: quæ per venarum ora vel in naribus vel in sede vel in intestinis aperta exinanitur, quæ quidè plenitudo in hominibus contrahitur, qui cum comedant vt prius faciebant, abundè: sanguinem ex alimento procreatum, vt prius solebant, non digerunt. Sub hanc communem rationem omnium qui ita afficiuntur, ea quoque quæ ab Hippocrate hic sunt dicta, referuntur: quippe cū illis, quibus membrum aliquod præcisum fuit, alimētum quod prius ad id deferrebat, in venis collectum copiam sanguinis faciat. Quapropter consulendum huiusmodi hominibus est, vt pauciora edant quàm prius, atq; ea quæ paucum alimentum exhibeant: frequenter aluum ducant: quatenus possunt, exerceantur: amplius perfricentur: ante cibum sepe, post nunquam lauentur: sique vti aquis possunt, quæ digerendi vim habeant, id vel maximè faciant. Atque hæc obiter dicta à me sunt: cum tamen ipsa obiter minimè sint consideranda.

Perro) In morbis quoque ipsa natura totum hominem per easdem venas purgat, veluti in cholera per venas quæ ad intestinum & ventrem pertinent, totum euacuatur corpus: pro ratione infestantis succi. Nam quod sanguis euacuetur nemini est dubium, veluti si ex naribus fluat, liberat ægotantem à mortis periculo. Veluti si in liene quædam affectio existat, facultas quæ in ipso est excreto-

Quo modo
fiat fluxus
sanguinis
narium.

ria,

ria, insurgit vt noxium expellat. Cogitur itaq; in se ipsum hien-
 ac veluti contrahitur (hæc enim est excretoria facultatis actio)
 & dum cogitur, mouetur: dumque mouetur, nã cum ipso spi-
 ritus etiam mouetur: quippe qui tenuium partium sit, superio-
 remque partem expetit atq; insequitur: atque tum per vasa tũ
 per occultos meatus proficiscitur, dumq; ipse peruadit, vias di-
 latat: postea, dum est circa sinistras cerebri partes, sinistram na-
 rem, raram, ac latiore[m] facit, ac vt ex ea sanguis erumpat, para-
 tiorẽm. Succus igitur qui pellitur à facultate quæ in hienẽ offi-
 excretoria, retrogreditur ad iecur, postea facultas quæ in iecore
 re est, cum nequeat ipsam ferre, expellit: hic vero sarsum per
 venas tendit, ac dum circa caput fertur, sinistram narem aper-
 tam inuenit, per eamque excernitur. Ad eundem etiam mo-
 dum in iecore se habet, dum enim in ipso affecto fuerit, spira-
 tus qui in ipso est, cum mouetur, ac ad superiora fertur, dextrã
 sibi ipsi narem præparat. *In cholera.*) Cholera, immoderata est
 ventris perturbatio, quæ multa bilis fluxa, & supernè per vo-
 mitum & infernè per alui deiectiones, fit. *Existimatur.*) Probat
 non esse vnicum motum attractionis & expulsiõnis, sed dupli-
 cem, propterea quod diuersarum potentiarum diuersi sunt, ac
 contrarij motus. *Edque.*) Excrementa ventriculi aut fluitant aut
 subsident: si fluitant, vomitione expelluntur: si subsident, deie-
 ctione. *Vomatur stercus.*) Ibi est signum inseparabile stercoris
 vomitus, & nihil per sedem eijcit, vt Galenus docet aph.
 44. libr. 6. & aph. 10. libr. 7. & libr. 3. de sympt. causis. capit.
 3. & libr. 6. de locis affectis. capit. 2. Idem tamen Ga-
 lenus apho. 12. libro. 4. & libr. 1. de hum. com. 12. inquit,
 ea quæ in intestinis continentur non posse per vomitum
 euacuari: cum vero humor, aut pituitosus adhaerit intestinis,
 non est per superiora purgandus, hoc est, per medicamen-
 tum vomitu purgans educendus. Est enim natura compa-
 ratum, vt ea solum, quæ in ventriculo sunt, euoantur.
 Eorum vero, quæ in intestinis continentur, nihil est, quod
 euacuari vomitu possit. Dicendum est Galenum hic lo-
 qui de medicamento purgante, in quo exhibendo naturam de-
 bemus imitari, quæ per vomitum euacuat ea solum
 quæ in ventriculo continentur: quæ euacuatio naturalis
 est.

est. At stercoreis vomitus est violentus & prorsus præter naturã ideo nisi trajecto tum tenui intestino toto, tum ieiuno, tum pyloro, ventriculoq; ac gula, omnino nequit per vllius os eijci tale vllum excrementum.

Ergo quid.) Concludit Galenus ex Hippocrate libro de alimento non solum spiritus, & excrementum, verum & nutrimentum ipsum ab vltima corporis parte recurrere ad partes interiores. In pilos, inquit, alimentum & in vngues & in extremam superficiem intrinsecus prouenit. Forinsecus alimentum ex extrema superficie, ad intima peruenit. Id constat in pituita, quæ in tempore indigentia ad iecur impellitur, vt in sanguinem conuertatur, ad corpus nutriendum. *Non est.*] docet quo pacto propter cutis densitatem ex frigore ortam à partibus extimis ad intimas per successione[m] quandam ab vna in alteram partem accedat & feratur excrementum, vnde affectus præter naturam oriuntur, qui non diu durant, veluti sunt diarrhæ: quod si ab intimis partibus excrementa irruerent, diutius durarent affectus præter naturam, & violentius cruciarent corpus, veluti in medicamentorum purgatione, & cholericis contingit. Quæ sanè ratio etiã in leo reperitur: in quo propter inflammationem intestini prohibetur sterco deorsum tendere, quod ita prohibitum impetu & doloris vehementia sursum fertur.

Neminemq;.) Quemadmodum totum corpus est confluxile, ita est conspirabile, quod Hippocrates lib. 6. de morb. vul. sect. 6. tex. 1. docuit, is verbis, carnes attractrices ex ventre, & extrinsecus, significat sensus, quod expirabile & inspirabile. Galenus in com. ita inquit, attrahere ad se ipsas inquit carnes ex ventre, & extrinsecus, ex ventre quidem, idest, ex ventriculo ciborum potionumque, vnde nutriuntur, succum: extrinsecus vero, non item similiter. Incertum est autem, alimentum ne dicat, an aerem: possunt enim carnes, quemadmodum ex ventriculo alimentum hauriunt, sic & ab extimis partibus. In profundum reuocare: potest & aer per arterias ad cutim pertinentes ad carnes ferri ab ipsis attractus, quod & omni verborum contextui magis quadrat. Est igitur inspirans & expirans totum corpus iuxta Hippocratis sententiam. Cæterum moderata respiratio omnibus alijs membris per arterias contingit. Cerebro vero & cordi

cordi duo præcipua adiacēt respirationis organa, illi nares, huic pulmo. Atque hoc est quod ab Hippocrate libro de alimento dicitur, principium alimenti spiritus, os, nares, guttur, pulmo, & alia respiratio. Et veluti in alio tempore spiritum recipimus, alio rursus foras mittimus: ita alio tempore iecur ex vêtre, alio venter ex iecore trahit: quia ij duo motus contrarij simul & eodem tempore fieri nequeunt. In eo tamen est differentia, quod aer inspiratur & expiratur breuissimis temporum momentis: alimentum autem attrahitur & expelitur longo temporis intervallo.

7

Sic enim) Quoduis instrumentum, ventriculus, scilicet, hepar, & vena, attrahit alimentum, & eo fruitur, quoad abunde sit expletum: postea vero illud apponit, agglutinat, atque assimilat. Et quemadmodum ventriculus attrahit, retinet, concoquit, & expellit, sic & reliquæ partes vt suprâ demonstratum est. Illud quoque hic aduertit Galenus ventriculum non ideo concoquere cibos, vt alijs mēbris eos reddat commodos: sic enim non naturæ esset organum, sed animal ratione præditum. Quod libet nanque membrum proprio intendit commodo & reparationi, nec quicquam de alijs meditat. Sic hepar non conuertit chylum in sanguinem ratione aliorum membrorum, sed propter se. Ordinatur autem in vsum abarum particularum à natura vniuersali, de cuius intentione multa in rebus fiunt, quæ non fierent ex parte particularis agentis, vt quod aqua in sublimè ascendat, vt vacuum euitetur: nam quauis motus ad superna aquæ disconueniat, cui naturalis latio ad inferna fuit contributa, tamen vt vniuersalitati obtemperet, nonnunquam in aliū scandit. Sic igitur cor cum pulsus non concitet, vt alia membra refrigerentur, sed in priuatam vtilitatem, abutitur nihilominus natura vniuersalis pulsum vsu ad salutem totius corporis. *Appetat.*) Propter hanc appetentiam, de qua sepè dictum est in hoc libro, non desunt qui existimant præter illas quatuor facultates nutritionis ministras, addendam esse hanc appetentiam, & aliam secreticem, cuius meminit Galenus cap. vlt. lib. de sympt. lib. Nam appetentrix attractricem præcedit, & secretrix expultricem. At re vera potentia attractrix eadem est quæ appetitrix, quia si non appeteret, non attraheret, veluti & opus

secreticis non differt ab opere expultricis. Ideoque nomen potentia ex se amplam fidem præbet, & ex dignitate quadam nomen hoc impositum est. Nam cum nihil temere & sine auctore fieri, satis homines persuasum haberent, & quædam tamen perfici viderent, sed qualisnam sit ea substantia, quæ hoc vel illud opus moliretur, ignorarent, ab eo quod possit facere quæ facit, potentiam nuncuparunt. Hinc Hippocrates lib. de alimento definiens potentiam, inquit, facultas & potentia omnia auget & nutrit & germinare facit. Alexan. sect. 2. prob. 61. numerum harum facultatum exactissimè probat, dum ita rogat, cur naturales potentia natiua, atque insita sint animales aduentitia omnes habeantur? quoniam naturales, id est, attractoria, retentoria, immutatoria, secretoria ad ipsam tantum viuendi pertinent rationem, neque plus quicquam obtinent, quam necessum sit: animales vero & sensuales, & morales ad beneuiuendum non eodem plane adsunt: membra enim nisi alantur interire est necesse: ac si non vel moueantur, vel sentiant, non idcirco intereunt: quanta pulmo, quonia vires habet trahendi, reddendi; spiritus, idque assidue ex periculo stragulandi exercet, insita sibi simul et motionem. Naturales vero potentia ordine atque numero illo ob hanc causam habentur: cibus & sanguis quonia vacant anima, non ex sese possunt adglutinari membro, quod ali debet. Quia obrem vim adesse oportet trahendi, quæ fungi officio possit. Itaque cum corpus omne quod mutatur, non sine villo tempore, sed per tempus spatium immutatione patiatur ab re, quæ agit, atque immutat, vim secundam adesse necesse est, quæ contineat, subministretque; ad tempus quantum satis sit immutande potentia. Unde etiam tertia quoque vim adesse oportet, cuius officium sit immutare, sed cum vis hæc immutatoria eodem modo parte quidem sanguinis vilem membris adiungat coherendam, inutile autem relinquat, quæ cum permaneat, non iter tantum modo claudat, & foramina, per quæ sanguinis alimentumque permeet, verum etiam putreat: constat vim quædam subiungi quantum esse necesse, quæ partim per inuisibilem exhalationem, partim per sudorem, cæteraque, vias sensibiles excrementum secernat. Ordo hic est & numerus potentiarum naturalium. Membra autem non omnia ex æquo potentias, quas enumerauimus, omnes fortiuntur, sed ea duntaxat, quæ sibi tantum operantur, ut neruus,

Probat
numerus
quatuor
facultatum.

vena, os. Nam quæ non modo sibi, sed etiam cæteris omnibus membris victum emoliantur, munereque funguntur publico, hæcynam habent potentiam intentam, & potiore, verbi gratia, venter & iecur vim amplissimè mutatoriam obtinent, lien, stomacho, fellis folliculo, renibus attractoria potius data est, intestina, atq; vesica excretoria plurimum valent. Vulua insignis per retentoriam est. Proximum sanè, quod de sensibus animaduertimus: haud enim pro compari modo genera animalium omnia sensibus prædita omnibus sunt, sed olfactu canes præcellunt, visu aquila, gustu protogeustæ animalia Indica, unde & nomen acceperunt: tactu serpentes & quædam aues, auditu anseres.

At mihi.) Perspicuitas in docendo hic maximè videtur: ponit enim ante oculos, quæ solo intellectu percipi possunt: diuidens nutrimentum postquàm deuoratum est, penes tres temporum diuersitates, quas patitur, priusquàm in substantiam partis abeat. Venter namque tanquam diuinum non humanum opificium primo tempore seu labore circa cibaria molitur, mox vt à gula suscipit: vt enim in benè institutis vrbibus qui circa tritici elaborationem versantur: si qui à terræ, aut lapidum, aut siluestrium seminum simul cum eo, inferatur, præpurgant, ita ventris virtus, quod noxium in cibis est, & alendo ineptum, pellit deorsum: reliquum commodius efficiens, venis, quæ ad hepar & intestina feruntur, distribuit: interim tamen fruitur eo quod sibi conueniens ac familiare est. Deinde velut onerum portatores in ciuitatibus mundatum in promptuario frumentum, ad aliquam communem totius vrbis officinam, vt motam & cocturam subeat, deferunt: eodem modo venæ elaboratum in ventre cibum ad locum quendam coctionis communem, nimirum iecur, bæulant atque deportant, ingressus autem & accessus ad regionem hanc porta hepatis nuncupantur, quia veluti nequaquam quis temere in ciuitatem pedem intulerit, ni prius portas ingrediatur, ad eundem modum ni cibus per hunc locum transeat, nunquam ad hepar penetrabit. At vero iecur ipsum postquam nutrimentum accepit, perinde ac à famulis quibusdam præparatum & habens rudem quandam & obscuram subfigurationem & descriptionem sanguinis, superaddit perfectum ornatum ad sanguinis delineationem. Hepati autè inest

vis sanguifica, ratione proprię carnositatis. Iam elaborato sanguine in hepate in omnes partes corporis digeritur, apponitur deinde & assimilatur. *In secunda.*) Cap. 17. li. 4. de usu part. sic declarat hunc locum, siquidem coquitur adhuc alimentum & in ipso per intestina transitu, ut in venis etiã omnibus sanguis: cum tamen neque intestinorum vllum, cõcoctionis, neque venę sanguificationis gratia extiterint: sed natura alias quidem organorum quoque in melius simul vitur; aliã autem id necessario sequitur omnia, quę alicuius gratia extiterunt. Quemadmodum igitur venis (cum eas distributionis instrumenta fecisset) facultatem sanguinis generatricem indidit, ne, dum per eas fertur, tempus ipsi alimento frustra periret, ad eundem modum & intestinis distributionis in venas gratia institutis facultas quędam concoctrix ciborum inest. *In tertia.*) Tunc constabit quo nam pacto ventriculus sanguine nutritur, ut supra demonstratum est. *Porro.*) Lege ca. 12. lib. 4. de usu part. Est autem hepatis substantia veluti sanguis à quo omnis vapor abiit, & crassior redditus, atq; hinc sanguis rubedine vestitur, cū enim singularū particularū proprius sit finis & scopus assimilare sibi id quod alteratur, simili modo tū chylus à iecinore cõuertitur secundū illius naturã crassior se ipso multū & rubicundior enadit: crassior namque chylo qui in ventre sanguis est, quamvis subtilior sit carne hepatis, cum in illam nondum sit perfectè trãsmutatus. *Sic itaque.*) Maximam naturę solertiam in hoc satis admirari licet: soli enim ventri & maxime eius ori sensum indigentię & inanitionis instituit, excitantem & pungentem animal, ut afferat cibos, quibus ipsum nutriatur. Quod rationabiliter factum est, cum enim totius corporis particule nutrimentum à venis oriuntibus à caua attrahant, ipsa autem caua ex venis hepatis, & hæ iterum ex ijs quę ad portas, & illæ rursus ex ventre & intestinis, cumque nulla super sit particula, ex qua venter accipiat, necessum fuit animalibus, ut ventriculum escis extrinsecis comparatis impleant. Si vero animal non comedat, venter attrahit ab ijs venis quę sunt in iecinore. Et hæ ab alijs, ut ex ijs satis cõstet per eandem viam expulsionem & attractionem fieri, licet diuersis temporibus ut satis superque in hoc c. demonstratū est. *Estque.*) Ac si multa animalia intelligas, quę paulum abundè in

Ventriculus
sanguine
nutritus.

Qua in parte
excitetur
fames.

Qua in parte
excitetur
fames.

medio obiectum, quantum volunt, pascuntur. Quippe quò tempore alia ingerunt, eodem verisimile est alia comesse, alia præterea comesse desitura, alia inceptura: item alia cū alijs simul edere, alia alternis vicibus: imo hercle, alterum ab altero nonnumquam sapere: vbi scilicet alterum indiget, alteri abundè est obiectum. Atque ita mirum non est, si ab ultimo & summo corpore aliquid intro reuertitur: sed nec si ab iecore & liene aliquid in ventriculum per ea, per quæ ex hoc in illa prius subiit, defertur. *si quidem*) In partibus aerè trahètibz facilius intelligitur attractiõ & expulsiõ per easdem fiesel vias, quàm in ijs, quæ solo cibo vtuntur. Arterie namque, cor, thorax, & pulmo, à quibus aliquid prius est attractũ, mox emittitur. Verum qualiter & quemadmodum id fiat Galen. ipse e. 14. & 15. li. 6. de vsu part. explicat. Vbi docet tria in orificijs cordis esse ostia, quæ exactè claudantur. Sunt autem tria, quoniam si plura fuissent, nõ firmiter: neq; etiã, si duo fuissent, exactè claudere potuissent. Illud vero sciendũ est, ea ostia non adeo penitus claudi, vt nihil omnino retrocedat: nã cũ incipit cor dilatari, incipiunt pariter claudi ostia, quò tẽpore fieri nõ potest, quin aliquid retrocedat. Cũ etiã sunt clausa, nihil nõ resudare necesse est: nam in venis sanguis est non sine spiritibus, vt merito dixisse videatur Hippocrates, omnia in nobis esse mista, quod nõ possimus simplicissimam illam naturam, cui nihil sit admistum, in nulla re percipere. Cum igitur dicimus nihil clausis illis ostijs retrocedere, intelligendum est, non recedere aliquam notabilem quantitatem. Qua ex re colligitur claudi illa ostia, exactè quidem, vt nihil notandæ quantitatis exire permittant: non prohibere tamen quo minus aliquid resudet, quòd tamen ad totius nutritionem non sufficiat. *Quippe*) Dicitur arteria quoniam spiritibus, arteriosoque sanguini defertur: at vero etiam appellatur vena, id quod vena costus; hoc est, substantiam habet. Cuius sanè rei rationem breuiter explicabo. Cũ enim sanguis crassus sit & granijs, ægreque mobilis, spiritus vero tenuis & leuis & citus, cumque periculum esset, ne hic expiraret, repente, atque euolaret, nisi crassis & densis atque vndique constrictis asseruatus fuisset tunicis, atque coercitus: contra vero in sanguine

Cur arteria
duplici tunica.
vena vero vna
donetur.

guine nisi tenuis & rara fuisset, quæ ipsum continet tunica, non facile circumfusis partibus distribueretur: atque hac ratione omnis, quam ex eo percipimus, utilitas funditus perderetur. Quæ cum ante essent à conditore nostri animaduersa, tunicas valorem naturæ vtriusque materiæ contrarias ac pugnantis machinatus est, vt ne ante tempus spiritus euacuaretur, neue sanguis diutissimè insisteret. Ideo venas omnes vna costare tunica, arterias vero duabus sensu percipimus, præter eas quæ sunt in pulmone. Nam eæ sunt permutatæ: dicitur enim vena arterialis, quia non pulsat, vt reliquæ etiam venæ, duas tamen habet tunicas, vt arteriæ. Arteria autem, quoniam pulsat, & vnam tantum habet tunicam. Duas autem vena arterialis habet tunicas, inquit Galenus, ne cum pulmo adstringitur, sanguis prematur & regrediat: Facta est autem arteria venalis, vt sanguinem cum aëre à pulmōibus mistum afferat ad sinistrum cordis ventriculum. In hanc ergo venosam arteriam multò plus quàm per reliqua ora retrò ferri est necesse, vt latius c. 10. lib. 6. de vsu part. Galenus docet.

CAP. XIII. De vi attractrice cordis, & arteriarum.

Iam vero Inter facultates naturales vis attractrix est maximè præcipua, in Tymæo Platonis asserit Galenus: hanc esse admirabilem in arterijs hîc docet. Motrix namque illa facultas à corde in tunicas arteriarum venit, qua se pandunt omnes simul & spiritum attrahunt, & halitum, & sanguinem atque aerem externum: Cum enim extenduntur attrahunt, & implentur: cum vero contrahuntur, expellunt. Neque id fit per spiritum in concauitatibus discurrentem, sed ob virtutem in tunicas transmissam, arterias à corde mouentem. Vt enim si digitum pedis mouere decreuerimus, ipsum statim mouemus, non quia discernens facultas in digito resideat, sed quia momento temporis vis quædam in eum transmittitur, ita & à corde quædam motrix facultas in omnes arterias delegatur: facultatibus enim, mouendi celeritas conuenit, corporibus eadem

Vnde mo-
ueatur cor.

aduersatur. Vnde autem cor initium motus habeat disputat D. Thomas opus 35. & concludit animam, cordis esse motorem primum, calorem vero innatum eius instrumentum, ex Aristotele lib. de motu animalium: & lib. de iuuentute & senectute ad finem. Itaque arteriæ mouentur à corde, cor vero ab ipsa anima: quamuis improprius hic & abusuus loquendi videatur esse motus, corpus scilicet ab anima moueri veluti & cor, est enim cor tanquam seiunctum animal, vt libro de motu animalium ad finem ait Aristoteles. Id enim proprie à quopiam moueri censetur, quod à motore est seiugatum & disiunctum, vt plaustrum ab equis vel bobus moueri dicimus. Comuniore autem loquendi modo à aliquo id moueri dicimus: quod intercedente alio quo mouetur, vt artificem ab arte moueri dicimus, & ignem à leuitate sua sursum ferri. Et ideo corpus ab anima secundum hunc loquendi modum moueri dicere possumus. Mouetur igitur animal non ab anima, sed per animam, quoniam per appetitum & impulsione mouetur, quæ per animam, nisi animal inesse censetur. Sentit igitur animal & ambulat & intelligit secundum animam & per animam, non quod illa moueat mota, vt nonnulli voluerunt, sed quia manens omnium est initium & origo motionum. Instrumentum autem non est calor, cum sit vbique calor anime instrumentum, sed spiritus vitalis in sinistro cordis ventriculo genitus ac elaboratur. Neque aliquis obijciat à cerebro proficisci motum primum. Et motus cordis illinc manabit: quoniam illud verum est de motu voluntario, non vero de motu naturali, qualis est cordis motus. *In alijs est monstratum*) Nempe cap. 8. lib. an. sang. in arter. natura continetur. Et cap. 16. lib. 1. de vsu part. & cap. 7. li. 6. de decretis Hipp. & Plat. Et cap. 8. lib. 8. eiusdem operis Et ca. 16. lib. 1. de semine, & in alijs quoque locis Ergo si ambo componas) Ex ijs verbis ne inferas dari motum naturalem compositum propterea quod nullus est motus naturalis compositus, sed duo sunt motus non vnus. Non enim ex duobus motibus contrarijs vnus potest motus confici. Neque solum hoc est, quia in corde sunt illi contrarij: sed etiam quia sunt in diuersis temporibus. Neque etiam propter hoc solum, sed quia est contraria quies, ad quam coniunguntur: quæ vtriusque pri-

Nullus motus naturalis est compositus.

priuatio est. Item quia nō sic motus est, vt corpora: siquidē cor
 pora subsistunt & simul sunt inuicē simplicia in mixtis: in motu
 autē nō expectat prior secundū, vt possumus nos dicere, hūc mixtū
 esse huic. Quod Aristō. respiciens c. 2. lib. 1. de celo, dixit, motus
 cōpositorū aliquidē esse mixtos. Et hoc modo intelliges Gale-
 len. c. 2. & 3. li. 1. huius operis, cū auctione & deminutionē asse-
 roit esse motus cōpositos. *Qua ad cutim.*) Arterię aut sunt circa
 cutim, aut circa cor, aut in medio vtriusque. Quę ad cutim fi-
 niuntur aeternum attrahūt per cutis emissacula: vt hinc
 intelligas cor non solum refrigerari per os ac nares, sed etiam
 per vniuersam cutim. Hinc etiam contagia contingunt: & car-
 pis imposita excitant ventriculi appetentiam: & epithemata
 cor roborant. *Quę autem arterię ad cor ipsum accedunt*
spiritus attrahunt: Quę vero in medio sunt, sanguinis halit-
 us. Halitus autem tanto sunt aere crassiores, quanto est aer
 crassior splendore vt lib. 1. de sympt. caus. cap. 7. inquit Gale-
 nus. *Qua vero.*) In toto corpore mutua est anastomosis atque of-
 eitorū apertio arterijs simul & venis, trāssumūtq; ex se se pariter
 sanguinē & spiritū per inuisibiles quasdam atq; angustas plane-
 vias c. 10. li. 6. de vsu part. *Neque enim*) Ex hoc attrahendi modo
 probat Gale. com. 3. 9. in Tymēū Platonis, inter naturales facul-
 tates attractionē maximē esse præcipuam. Si quis enim tibiam
 vel arundinē vtrinque perforatā in aquā demittēs, ore aerē atra-
 xerit, aqua succedet, nulla alia causa actionē, quę per attractio-
 nē fit, præcedente. Neq; enim similiter omne ex quouis attrahit
 ut, sed quod leue est, facilius eo, quod grauius est, dilatatis mēbris
 attrahitur, idē autē cōtractis, exprimitur. Quare si vas,
 quod aqua sabuloq; sit plēnū, siphonē demisso, ore aerē ex va-
 se per eū attraxeris, prius sanē sequetur aqua quā sabulū. Quod
 optimē respiciēs ipse Gale. c. 18. li. 3. de simp. dixit, deducit ip-
 si, vt causa primaria, arteriarū attractio (ostendimus, enim ipsas
 inter dilatandū vicinū omne attrahere) vt secundaria vero & ma-
 terialis essentia tenuitas: Hęc ille. Quare semper in successione
 ad id quod vacuatur, quod leuius est, prius assequitur. *In successio-
 sione.* Hic modus loquēdi peculiaris est. Et in sūtrato, Platoni ore
 10. & Aristoteli ab vāni necessitate, id est, ne vllus locus vni-
 eus euadat: vt Galenus tradidit in Tymēū Platonis 10. 10. 7. 2.

CAP. XV. De proprii nutrimenti attractione.

Duplex ge-
nus attra-
ctionis.

Sed illud.) Ne quid intactū ad tractandā facultatē attineret, Galen⁹ relinqueret, de proprii nutrimenti attractione agit, ad uertēs quo esse tractionē genera, unum, quod successione ad id quod vacuatur cōtingit; alterū, quod qualitatis cōuenientia fit, quo postremo natura igitur ad nutritionē partiū corporis animatis, ut singulatim in plurimis ostēdit Galen. An vero præter hæc duo genera aliud sit tractionis genus, disputatione quinta li. 7. de morb. med. v. sum fuit. *Duo*) Lege eundem Galenū in lib. 8. de Plac. capi. 2. & lib. 6. de v. part. ca. 15. & in Tymæum Platonis com. 17. & 19. *Præterea*) Discrimen insinuat inter vitæ, que attractionem & quoniam in ea que fit, ob vacui fugam, prius attrahitur quod leuius est: in altera vero, aliquādo quod grauius, modò id cognata magis fit natura, ut clare constat in humorum attractione. Non posse autem dari vacuum in serū natura Plato docet in Tymæo: demonstrat Aristoteles li. 4. Phys. confirmat Galenus lib. 6. de morb. vulg. sect. 4. com. 10. & 17. li. de cuiusque animi peccatorum notitia ac medela. Et experientia quotidiana insinuat, corpora grauius potius ascendere lutesum, quam ut vacuū admittatur: Et si vacuum esset, neque motus naturalis, neque animalis, neque violentus continuari posset, cum omne corpus mobile, in suo loco proprio velit consisti. Ijs cōsentit dogma religionis Christianæ Deum omnia penetrare vi suā ipsūque vbique esse & permeare, quæ admodū de illo refert prophetæ: cælū & terrā ego impleo: illè aliàs, cælū sedes mea, terra vero scabellū pedū meorū. Hinc Arist. li. de mēt. do ad Alexandrū dixit, quia propter veteres nō nulli adducti sunt, ut diceret, hæc omnia de ord. esse plena. Veteres quos inquit Arist. illud dixisse, sunt Thales, ut refert idē Arist. c. 5. li. 1. de anima. Et Heraclitus, testante eodē Arist. c. 5. li. 1. de part. anim. Et Aratus in eo libro, cui nōmē Phænomena, indidit, unde Virgilius, lous omnia plena, bucolica tertia dixit. Neque fas est locum aliquem esse in hoc spatio & quasi ordine rerum à Deo progenitarum. vacuum, quō natura abhorret, nec patitur authoris sapientia & potentia. In hac enim natura rerum cuncta finxit Deus confecta corporibus, nihil inane, aut vacans, ut hic mundus, similis sit

authori

authori suo, in quo plena sunt omnia, nihil otiosum aut vacuū. Nam quod maximè videri possit vacuum, medium hoc exple- tum cernimus aere: aerem vero substantiæ lubricæ esse voluit, & subtilem, vt facillè quæuis penetraret, ac repleret: alijque dis- cedentibus corporibus, ipse succederet & vniuersitatis naturam vacuum abhortere argumento sunt peculiare natura, quæ illi communi seruiunt. Atqui in contrarium feruntur hæ sui ipsa- rum, contra nutus suos agunt atque ingenia, ne vel tēporis mo- mentum aliquid existat vacuum. Sicut aquam videre licet calamo aut fistula attractum sursum ascendere, & cucurbitam irrorato- riam, quæ subtus est multiforatis continere aquam superio- re foramine obstruso: nec dolium quum perirebatur, vi- num effundere, nisi aperiatur prius aliquod aeris spiraculū, mag- no documento hominū vt priuata cōmoda publicis postponat. Hinc est, quod si ignis è supremo loco tolleretur, aer in locum ignis ascenderet, veluti aqua in locum aeris, vt Aristoteles cap. 4. lib. 4. de celo, docet. Nos alio modo vacuum esse fatemur, in quo corpus est, idemque esse vacuum & locum, neque dif- ferre nisi nōmine: quia si non esset vacuum non esset locus. Est enim vacuum spatium in quo est corpus. Cuius natura per se talis est, vt cedente corpore corpori fiat vacuum, vt implea- tur. Erit igitur vacuum principium motus, quæ madmodum pri- uatio est principium generationis. Quare vacuum est priuatio corporis substantiæ, veluti priuatio est vacuitas formæ introducē- dæ. Et hoc modo Lucretius lib. 1. de natura rerū, vacuum esse docuit, scilicet, quod nisi id esset, nihil vel moueri posset in ple- no vel ali atque augeri, refertis atq; constipatis meatibus. Subij- cio Lucretij verba, ex lib. 1.

Nec tamen vndique corporea stipata tenentur.

Omnia natura: namque est in rebus inane,

Quod tibi cognouisse in multis exit vile rebus.

Nec sine errantem dubitare, & quareve semper

De summat rerum & nostris diffidere dictis.

Quapropter locus est intactus inane, vacansque:

Quod si non esset, nulla ratione moueri

Res possent: namque officium quod corporis extat,

Officere atque obstrare, id in omni tempore adesset.

Quo pacto
fit vacuū.

Omnibus haud igitur quicquam procedere posset.
 Principium quoniam cedendi nulla daret res,
 At nunc per maria, ac terras sublimiaque cali,
 Multa modis multis varia ratione moueri
 Cernimus ante oculos: qua si non esset inane
 Non tam sollicito motu priuata carerent
 Quam genita omnino nulla ratione fuissent.

Hinc intelligitur causa, quare rumpitur quod rumpitur, quia
 vnum corpus naturale non potest esse in duobus locis. Non
 enim extendi potest id, quod rumpitur, vt extremis suis occu-
 pet duo loca vteriora, in quibus agēs ipsum est vtrinque. Ergo
 rumpitur vt duo fiant corpora: & hac de causa rumpuntur
 glandes, castanex, oua & alia huiusmodi, dum assantur. Aliter
 autem respondet Alexander prob. 104. sect. 1. cum quaerit, cur
 ouum, si affetur, rumpitur: si in aqua bulliat, minimè? quia cū igni
 eius humiditas appropinquat, immodicè calefit & exurit, plu-
 resque ob id spiritus gignit, qui cum ob loci angustiam exitum
 querant, rupto putamine diffugiunt. Idem quoque agunt in
 dolijs & in fictilibus nouis, cum mustum efferuet. Multa præ te-
 rea flamma oui putamen assatione dirumpit. Id quod & fictili-
 bus vasis supra modum adustis accidit. Vnde naturaliter vulgò
 ouū, cū assandū est, aqua præmadidant; aqua enim calida suapte
 mollitiæ humiditates paulatim effundit, ac per raritudinē resolu-
 nit. Cæterū in bōbardis alijsq; tormētis æneis ac ferreis, quorū
 sæpè meminit Vitruuius, vbi ignis & aer vehemētissimo motu
 eiacularur globū lapideū aut ferreū ingētis pōderis, ne admitta-
 tur vacuum, hoc est, ne non suum locum quodque corpus occu-
 pet: Et hæc etiam est causa mirabilium motuum, quales & na-
 tura & artifices operantur suis instrumentis.

Itaque) Cor & arteriz duplici hac attractione vtūtur quate-
 nus enim arteriz sunt instrumēta caua & dilatabilia, semper id
 quod leuius est prius petūt veluti spiritus, deinde vapores, po-
 stremò sanguinem: quatenus vero etiam nutriti postulant, attra-
 hunt, quod conueniens sibi ac familiare est, idque à venis ipsis.
 Quod autem) Probat ex venis in arterias sanguinem transferri:
 quod libro 6. de vsu part. demonstrauit ca. 10. Pari autem.) Quod
 de arterijs docuit, idem intelligendum esse de corde insinuat.

Vbi

Cur oua
 iuxta ignē
 rumpantur.

si ignis
 rumpit

Vacuū
 non datur.

Vbi advertendum est cor intus duos sinus seu ventriculos obtinere, non vero tres vt Aristoteles credidit li. 3. de part. anim. cap. 4. sic dicens, ventriculum triplicem cor magnorum animalium habet, duplicem minorum, vnum ad postremum, nullumque est, quod sine vilo ventriculo constet. Hanc sententiam impugnat Galenus lib. 6. de vsu part. cap. 9. Non enim recte, inquit, distinguit Aristoteles multitudinem ventriculorum cordis, ad magnitudinem & paruitatem corporum referens eorum numerum. Neque enim maximis quibusque animalibus sunt tres, neque minimis est vnicus. Eandem enim exacte habet constructionem cordis maximus equus, cum minimo passere. Non enim magnitudinem & paruitatem corporum respiciens natura permutat organorum formam, sed actionis differentia, scopus & intentio constructionis ei efficitur. Nam omnibus animalibus, quae pulmonem habent, est dexter & laeuis ventriculus, hic quidem spiritibus generandis, ille vero pulmoni alendo. Quae cum ita sint, duo tantum omni cordi insunt ventriculi. Quem vero Aristoteles tertium credidit, pars est dextri, quae ad laeuum declinat, vt ait Gale. in li. de arteriarum dissectione. Quod autem a dextro ventriculo in sinistrum sit transitus declarat Gale, in presenti loco, cum inquit in dextro ventriculo duo esse orificia, vnum quidem venae cauae ingredientis & deferentis sanguinem, alterum venae arterialis transmittentis sanguinem ad pulmonem. Quod si sanguis non demitteretur ad laeuum ventriculum, oporteret orificium venae arterialis esse etiam latius, quam est venae cauae orificium, vt sanguis qui per dextrum ventriculum ingreditur cor vnicius posset ad pulmonem transmitti. Praeterea in sinistro ventriculo venae aortae orificium latius est, quam venalis arteriae, per quam aer recipitur: quod signum est cor a dextro ventriculo aliquid recipere, cum orificium per quod emittit, maius sit, quam illud per quod recipit. Et per haec quidem signa Galenus affirmat a dextro ventriculo in laeuum esse transitum. *Cum in dextra*) Dexter ventriculus sinistro multo est maior: in dextro sanguis adest naturalis, vitalis vero in sinistro; ideo substantia cordis ambiens ventriculum sinistram crassa est, ne sanguis vitalis, qui tenuissimus est, extra resudaret.

Porro quod) Licet omnes corporis partes sanguine alantur, non tamen simili vtuntur: cum haec purior, tenuior, halituosoque san-

Cor duos
habet sin.

no vili
o
duo
substantia
rodad

234. L. LEMON. IN DEB. V. I. GAL.

²⁵⁵ ¹⁰ ²⁰ ³⁰ ⁴⁰ ⁵⁰ ⁶⁰ ⁷⁰ ⁸⁰ ⁹⁰ ¹⁰⁰ ¹¹⁰ ¹²⁰ ¹³⁰ ¹⁴⁰ ¹⁵⁰ ¹⁶⁰ ¹⁷⁰ ¹⁸⁰ ¹⁹⁰ ²⁰⁰ ²¹⁰ ²²⁰ ²³⁰ ²⁴⁰ ²⁵⁰ ²⁶⁰ ²⁷⁰ ²⁸⁰ ²⁹⁰ ³⁰⁰ ³¹⁰ ³²⁰ ³³⁰ ³⁴⁰ ³⁵⁰ ³⁶⁰ ³⁷⁰ ³⁸⁰ ³⁹⁰ ⁴⁰⁰ ⁴¹⁰ ⁴²⁰ ⁴³⁰ ⁴⁴⁰ ⁴⁵⁰ ⁴⁶⁰ ⁴⁷⁰ ⁴⁸⁰ ⁴⁹⁰ ⁵⁰⁰ ⁵¹⁰ ⁵²⁰ ⁵³⁰ ⁵⁴⁰ ⁵⁵⁰ ⁵⁶⁰ ⁵⁷⁰ ⁵⁸⁰ ⁵⁹⁰ ⁶⁰⁰ ⁶¹⁰ ⁶²⁰ ⁶³⁰ ⁶⁴⁰ ⁶⁵⁰ ⁶⁶⁰ ⁶⁷⁰ ⁶⁸⁰ ⁶⁹⁰ ⁷⁰⁰ ⁷¹⁰ ⁷²⁰ ⁷³⁰ ⁷⁴⁰ ⁷⁵⁰ ⁷⁶⁰ ⁷⁷⁰ ⁷⁸⁰ ⁷⁹⁰ ⁸⁰⁰ ⁸¹⁰ ⁸²⁰ ⁸³⁰ ⁸⁴⁰ ⁸⁵⁰ ⁸⁶⁰ ⁸⁷⁰ ⁸⁸⁰ ⁸⁹⁰ ⁹⁰⁰ ⁹¹⁰ ⁹²⁰ ⁹³⁰ ⁹⁴⁰ ⁹⁵⁰ ⁹⁶⁰ ⁹⁷⁰ ⁹⁸⁰ ⁹⁹⁰ ¹⁰⁰⁰

Qualis est
 pars, tale
 nutritiū
 habet.

guite alle crasso turbidoq; nutritur: quonia qualis unaquodq;
 pars est, talis erit nutritiō. Hepar quidē ex rubicūdo & cras-
 so sanguine; sple autem ex subtili, sed nigro pulmo ex elabora-
 to, ad vltimū em, flaud, subtili, spirituoso ac puro sumit, aliūne nō
 splenis; amiq; corpus cū tanto rarius hepate sit, quanto est cras-
 sius pulmone, merito ex tenuiori parte sanguinis nutritur. Qui
 namq; attrahitur ad splenē, crassior est eo, qui est in hepate;
 quia elaboratur ab arterijs, quę illic sunt, atq; adeo venis multo
 densiorē tunicā habētibus, quā quę sunt in hepate, nō affatim, ne
 q; crassus carni splenis, sed subtilis & paulatim nutritur. Ob id q;
 de cerebro huius visceris rarior est & leuior, quā hepatis, nō ta-
 men rubicandior aut flauior melancholicus enim erant humor,
 quę purgavit, eoq; elaborato nutritur est. Hepar verō benigno
 simul & crasso nutritur, tū ppter subtilitatē tunicę venarū, quę
 sunt in hepate, tū ppter magnitudinē foraminū. Quare non
 oportet eodē alimēto partes oēs corporis nutriti, quod vltimū ge-
 nerationis vasorū declarat. Si enim vnica esset dūtaxat sangui-
 nis vas, simili partes omnes alerentur nutritiō. Quo quid po-
 test dici obtritus atq; absurdus, quā vt simile ad sui nutritio-
 nem postulent sanguinem, verbi gratia, hepar viscerum omniū
 grauissimum ac densissimum, & pulmo leuissimus ac rarissimus;
 proinde rite à natura factū est, vt nō arteriæ modō, verū etiā ve-
 nę in animalis corporibus inessent. Quo factū est, vt hepar qui
 dē à venis sere solis & ipsū tenuissimis atq; rarissimis, pulmo ve-
 ro ab arterijs nutritur. Insudde, quod pars quę libet non attra-
 hit nisi familiarem sanguinem, vnde proprium habet nutritiū
 tum, quō alatur: id circo propriam habet actionem, quā sine do-
 strina edic, vt retrō probatum est. At hæc latius Galenus lib. 4.
 de usu part. cap. 13. & lib. 6. cap. 17. explicat: quod bipita cl
 Quo minus. Reperit itē duo esse tractiōnū genera, vt asig-
 nato inter illa discrimine, doceat quo genere attractiōnis par-
 tes corporis animantis trahūt alimētum, nimirū à qualitatis cō-
 ueniētia, quonia per hęc cōminus sit tractiō, nō vero emin⁹, ve-
 lut illa quę ratione vacui sit: nā partes quę nutritur trahūt ex
 proximis vasis alimentū: quod nō possunt à lōginq; heq; ma-
 gno interuallo attrahere. Quę cū propriū alimētū acceperint ad
 alias partes mittūt: & sic per successiōnē quāddā alimētū ad oēs

cor-

corporis partes peruenit. Quod Gale. ex e. p. o. canaliū qui sunt
 in horto clare demonstrat. Ex ijs namque in omnia quidem rive
 iusta sunt, & vicina de fertur aliquis humor: in ea vero, que
 cingit ab sunt, peruenire non potest. Eoque cogitur, multis ca-
 naliculis paruis & magno deriuatis in omnes horti partes: cōsu-
 tumaque moliri: & ea magnitudine spatia que inter canalicu-
 los sunt, facere, qua scilicet ea existimāt tracto ad se utrinque af-
 fluente humore posse perfici. sic se res habet in animaliu cor-
 poribus: canales multi per omnes partes sparsū sanguinē his ve-
 nari in hortulo quandā rigationē adducit. Nā venarū nihil aliud
 sunt quā canales seu vasa cōcana ex tenui quadā substantia cōsta-
 ta, vt sanguinem ad singula mēbra deferāt, fabricata, quomā
 sanguine alitur omnis pars nostri corporis. Ceterum partes sin-
 gula habent vim primū attrahēdi nutrimentū, postea alterā-
 di, postea in partē propinquā trāsmittēdi. Partes autē, que vo-
 lunt succū, quo nutriuntur alteratū, habēt aliquādo cavernulā,
 vel sinū, vel penū, in quo alteratur: omneq; alterās in sui colo-
 rem alteratū alterat, vt supra dictū est. *Nec copio*) Nā quādo hæc
 adeit, inflammationes & febres oboriuntur, vt declarat Galenus
 lib. 6. de san. tuenda c. 17. & lib. 13. de morbis medicandis c. 3. &
 alijs iniquāli interm. cap. 52.

Ac carnes) Quāuis omnes corporis partes, ex sanguine nutri-
 tur: nō obstantē id eodē tēpore præstāt, vt iā li. 1. c. 10. demon-
 stratū est. Quibus nāq; similis est substantia, ijs mutari inter se fas
 est: quib; plurimū inter ipsa est discriminē, ea fieri similia, citra om-
 nes, que in medio sunt mutationes, nō possunt. Hinc est, quod
 carnes tam viscetum quā musculorum exiguā alterationem
 requirant: faciliē namq; sanguis in carnē mutatur: nō sic in ossa:
 quoniam prius in medullā (nam licet exanguis sit, ex sanguine
 tamen est facta) postea in ossa sit transmutatio: nam qualis san-
 guis est carnibus, talis est medulla ossibus, vt etiam li. 11. de vsu
 part. cap. 18. indicauit Galenus, sic dicens, nam in commenta-
 rijs de facultatibus naturalibus demonstrauimus medullam ossi-
 bus propriū esse alimentū, & ossibus capitate carentibus tale
 mōdū in eorū cavernulis cōtineri. Et superius in capitis princi-
 pio dixerat, ordiēdū igitur nobis, ob eo est, q. euidentissimē in
 omnib; animalib; cōspicitur q. nullis parū os medullā habet, q.
 ib

sinum

sinu nullam habeat cōmemorabilem ac magnā, sed cauernulas
 distaxat, easq; exiles atq; angustas. Quādoquidem, si prāterquā
 quōd est exiguū, cauis etiā extitisset, imbecillū omnino fuisset:
 quē admodū, si quoduis magnorū delum fuisset ac sine sinu, gra-
 uissimū foret ac gestatu difficile. *Tale quiddā?* Docet humorē mu-
 cosum difficile trāsmutari in chartilagīnē, veluti lētū humorē
 in ligamēta, mēbrānas, & neruos: hęc nāq; partes assimilāt pau-
 latim atq; in suam naturam mutāt. *Sicut?* Rogat Galenus cur ista
 qui se largiori vino repleant, quod hauitū est celerrimē distri-
 buatur, & nō multo post tempore ferē mitigatur totū respōdes-
 id fieri propter qualitatis affinitatē, & humoris tenuitatē, va-
 forumq; latitudinē, nō ipsorū modō sed etiam oras eorū: nec nō
 ob potētīe attractiōis robur cū partes quidē vicinē ventriculo
 collocatæ propter qualitatis affinitatē faciūt potus attractiōnē.
 Quæ verō deinceps sunt rapiāt ab his, & ipse quoq; ad seipsas:
 ac rursus quæ sequuntur ex istis trāsumant, donec ad cauā per-
 uentū sit venā: ab hac vero renibus iā, quod sibi cōueniens est,
 attrahētibus. Quare nihil mirandū est si propter qualitatis con-
 uenientīā vinū aqua facilius trāsmutatur ac digeratur. Ipsorū ve-
 ro vinorū quod albuū est, & purū, tenuitatis gratia p̄opte in cor-
 pus digeri: sicut ē cōtrario nigrū & turbidū crassitudinis vitio
 per viam hāerere ac tardare.

Quid sit
 qualitatis
 cōuenientia

Qualitatis cōuenientia) Cōuenientē qualitātē dicit pro eō quod
 suis qualitātibus cōuenit. Nā cum attractio fiat similitudinis ra-
 tione, similia vero & dissimilia secūddū solas qualitates dicātur, ut
 in p̄dicamētis esp. de qualitate inquit Arist. qualitātē cōueniētē
 tū attractio esse videtur. *Ita nihil?* Si vinū facilius digeritur quā
 aqua, citius inebriabit purū quā dilutū, ut ratio & experien-
 tia demonstrat. Quare Aristoteles, quē sequitur Auicenna lib. 2.
 part. 3. sect. 2. cap. 8. non benē docuit dilutū vinū citius inebria-
 re, sic enim rogat Aristoteles, cur magis crapulam sentiunt, qui
 diluti scilicet bibūt, quā qui merū ex toto vtrū suæ tenuitatis eam
 sa vinū temperatū expeditius loca plura angustioraq; subeat: in
 temperatū aut minus facere id possit: itaq; difficilius educi potest,
 quod dilutū est. An quod merū minus bibitur, ut pote q̄ multū
 bibi nō possit, magisq; vomitū reuertitur. Ad hęc merum ut cæ-
 tera concoquit, quia calidus est, ita etiam se ipsum consu mite-
 di.

Vinū purū
 citius in-
 briat quā
 dilutū.

diluto autem illo è contratio agitur. Hæc quest. 3. & 4. sect. 3. quæ multis nominibus peccare videntur. Primum enim falsum supponit, cum inquit vinum dilutum citius inebriaret contrarium namque experientia constat, ex puro facilius ebrietatem oriri, à quo citius caput tentatur, vnde crâpula nascitur. Quod si diluatur, minus caput feriet, proinde minus inebriabit. Nam si forminæ difficilius inebriantur, vè ostendit Plutarchus Prob. 3. decad. 3. quoniam copioso humore earum, vinum diluatur, multo minus id præstabit si aqua misceatur. Adde quod vinum tenuius est quam aqua, ideo facilius digeritur, vt in hoc capite ostendit Galenus, quare ratio Aristotelis nihil colligit, qua docet vinum ob aquæ misturam expeditius loca angustiora subire: quum contra vlu eueniat, quando calor dux sit humiditatis. Quapropter appositio vini celeris est, quod humidum sit & calidum: quicumque enim celerem requirunt appositionem, his humidum medetur, & si accedat calor, multo iam magis. Miscela autem vtriusque tempus requirit, alias statim quidem pos sunt inuicem rursus separari, quæ iam cõ mista videbatur. Quod si longius tempus commoretur ita, vt totum vniatur, impossibile est, vt etiam distinguatur ac separetur alterum ab altero. Huc respiciens Galenus cap. 13. lib. de bono & malo succo, iubet vinum aqua dilui per aliquod temporis spatium, priusquam bibatur. *Ipsorum vero.* Vinorum, vñam generalem facit diuisionem, vt quædam sint alba & pura: alia nigra & turbida: illa, gratia tenuitatis facile per vniuersum corpus digeruntur. hæc vero in via hærent ac tardant, quare fluxionibus sistendis hæc accommodiora sunt. *Fuerint.*) Quemadmodum tenuia facilius attrahuntur quam crassa, sic arteriæ (harum enim ratione de vino fuit facta digestio) primùm halitus, deinde spiritus, postremò tenuè attrahunt sanguinem succum vero in vëtre & in intestinis contentum aut nullum aut perexiguum attrahunt. Tribus ergo modis attractio perficitur, vt vacuum quantum fieri possit, euitetur: & calidi ratione quod sibi pabula petit: & à proprietate, quæ quod sibi familiare est, attrahit. Vt in fabricorum follibus & lucernarum flammis, & magnete lapide, qui ferrum ad se latente vi conuellit, conspicuum cuius facile esse potest. Et his modis attractionis cor vitur. Namque & calidissimi

Tribus modis cor attrahit alimentum.

I N D E X.

Animalia crescunt quandiu ossa
crescunt. 113

Animal cur a primis qualitatibus
gubernari dicatur. 119

Animalia insecta hieme latent.
127

Animalia sine corde viuere pos-
sunt. 61

Animalia quadam cur absque ci-
bo viuere diutius possint. 128

Animalia esurientia gignunt hile.
132

Animal mouetur per animam. 228

Animal carens cholera est longa-
uum. 138

Animal viuunt, quandiu nutritur.
61

Anaxagoras pastor ouium fuit,
postea philosophus. 10

Antiphrasis quid sit. 142

Appetentia rei male aliquando cau-
sa salutis fuit. 193

Appetitus quid sit & in quibus con-
natur. 194

Appetrix facultas non est diuer-
sa ab attractrice. 222

Appetio est finis attractionis.
161

Apposio, agglutinatio, & astuui-
lacio, explicantur. 70

Aqua non vitrit. 202

Aqua extinguit ignem & incen-
dit. 119

Aqua intercus est affectus frigi-
dus. 125

Per aquam intellexit Hippocrates
melancholiam. 119

Aristoteles voluit eandem esse fa-
cultatem vitalem, & natura-
lem. 1

Aristoteles reprehenditur. 8. 111.
118.

Aristoteles descripsit pituitam. 153

Aristoteles existimauit mulierem
semen non emittere, & eiusdem
rationes explicatur. 23. 24. 25

Aristoteles credidit semen verum in
flatus, & ex semine vini fie-
re. 74

Aristoteles vario scripsit de gene-
ratione. 15

Aristoteles sibi adueratur. 26.
183

Aristoteles melius disputauit de
vi formatrice quam Galenus.
44

Aristoteles in assignatione ventri-
cularum cor dixit errauit. 233

Aristotelis difficilis locus explica-
tur. 21

Arteria venosa quid efficiat. 228

Arteria secta reddunt homines in-
fecundos. 18

Arteria mouentur a corde. 228

Arteria aut sunt circa cutem, aut
circa cor, aut in medio utriusque.
229

Asclepiadis medici sententia. 86

Asclepiades cibos non concoqui in
ventriculo, sed putrescere dice-
bat. 202

Asclepiades hominem mortuum a
zogo velut ab inferis renouauit,
& eiusdem curandi methodus. 72

I N D E X.

Asclepiades ex atomis & vacuo
 omnia fieri dicebat. 73
Assimilatio quomodo fiat. 66
Attractrix facultas quid sit. 85
Attractrix vis per omnem naturam
 diffunditur. 94
Attractio a calido & humido iu-
 nat. 208
Attractionis duo genera. 230
Attractrix facultas negari ne-
 quit. 25
Attrahendi potestas multis exem-
 plis declaratur. 96
Auctio quid sit. 62
Auctionis precipua requisita. 62
Auctio neque est forma neque mate-
 ria, sed compositi. 63
Auctio fit secundum formam. 63
Auctrix vis an aliquando cesset.
 113
Auguria erant fida apud Gale-
 num. 76
Aurum non consumitur igne.
 131
Aves lapillos & alia dura consu-
 munt. 131
Bellum unde dictum. 142
Bilis nomen. 136
Bilis in corporibus nostris gigni-
 tur. 131
Bilis flava calida & sicca & ama-
 ra est. 136
Bilis flava in quo loco gignatur.
 137

Bilis flava quomodo dicatur hu-
 mectare. 136
Bilis sincera attrahitur a follicu-
 lo fellis. 137
Bilis flava raro ab hepate in ven-
 triculum fluit. 138
Bilis non sinit cibos coqui in ven-
 tricula. 138
Bilis flava differt a pallida.
 139
Bilis parvacea in ventriculo gigni-
 tur. 140
Bilis eruginosa morbos efficit acu-
 tos. 141
Bilis isatea fit ex eruginosa. 142
Bilis atra fit vel ex bile flava, vel
 ex sanguine crasso. 146
Bilis mascula, cur dixit Persius.
 156
Bilis, quos efficiat mores.
 156
Bruta, habent tempus prescriptum
 pariendi. 176
Carpis imposita excitant appe-
 tentiam ventriculi. 229
Calor naturalis ex Galeno format-
 us fatum. 43
Calor moderatus appetentiam ex-
 citat. 194
Camelus fert vterum mensibus
 decem. 176
Canes precedunt olfactu. 224
Caput frigidum & humidum est.
 160

I N D E X.

- Capitis pediculi nigriores, & cur.** 104
**Capra gerunt vtero quinque men-
 fibus.** 176
Cause doloris in partu. 186
Cause voluptatis in coitu. 18
Causa fastidij ciborum. 192
Calum quo pacto sit in loco. 7
**Casar somnauit cum matre per-
 misceri.** 87
Cerebro tribuitur sapientia. 59
Cerua ferunt vterum menses octo. 176
**Cibus prauus aliquando melius à
 ventriculo amplectitur.** 193
**Cibus paritur, medicamentum ve-
 ro agit.** 68
**Cibi & medicamenta experientia
 cognoscuntur.** 69
**Cocctio fit à proprietate quadam
 caloris natiui.** 151
**Cocctio fit in ventriculo, iecore, &
 partibus ipsis.** 201
Cocctio est similis elixationi. 202
Cocctio in febre redditur deterior. 130
**Cocctio à calido & humido iuuat-
 ur.** 208
Cocctio est finis retentionis. 190
**Cocctio qualibet habet instrumen-
 ta ad eius preparationem, & ex-
 pulsionem.** 70
**Cocctiones mutuo se excipiunt &
 iuuant.** 65
**Cholera aliquando fit salutis gra-
 tis.** 259
Cholera quid sit. 220
Chylus est velut alimentum. 198
**Conspiratio vna, quo modo intelli-
 gatur.** 88
**Contagia contingunt per poros ca-
 tir.** 229
Cor non formatur primum. 111
**Cor & arteria duplici attractio-
 ne vtuntur.** 232
Cor duos sinus habet. 233
Cordis ostia sunt tria. 226
**Cordis motus est naturalis & non
 voluntarius.** 128
Cor vnde moueatur. 228
**Corpus est conflatile & transpira-
 bile.** 221
**Corpus viuens est verum subiectū
 auctionis.** 64
Corpus gratia anima fuit factū. 117
Coruus aluus. 103
Crulus humor. 151
**Cur natus ex equo asina neutrum
 sincere representetur, veluti
 qui ex muliere & vrsō.** 31
Cur nascatur mas aut femina. 33
**Cur sint aliqui homines subacti,
 vulgò someticos.** 34
**Cur sola femina gignere non pos-
 sit.** 38
**Cur oua, glandes, castanea iuxta
 ignem rampantur.** 232
Cur ingesto cibo fames cesset. 198
**Cur in mare manducibus sardini
 cesset fames.** 198
**Cur arteria duplici tunica, vena
 vero vna donetur.** 226
Cur

I N D E X.

Cur apri & tauri animosi sint.	204	Dulcia immodicè cocta primum falsa, deinde amara sunt.	152
Cur partus fiat, nō naturalis.	178	Duplex succus melancholicus.	146
Cur nō simul nascatur gemelli.	186	Duplex genus atrabilis præternaturam.	148
Cur sola mulier vterō gerens coitum patitur.	181	Duplex genus pituitæ.	149
		Duplex genus alterationis.	140
D.			
D emocritus pastor ouium fuit, postea philosophus.	10		
Demonstratio scientifica.	133		
Dentes incipiunt produci post septimum mensem.	168	E lephanti cornu attrahit aquam.	97
Decimus liber de historia animalium non extat.	206	Elementa sua loca naturalia appetunt.	94
Decimus mensis vitalis est.	172	Effectus ab eodem agente diuersi.	119
Deglutire facilius est quam vomere.	205	Efficiens causa humorum.	134
Deoratus annulus & excretus.	190	Epicurus fuit vitæ continentissime.	89
Dentes crescunt.	63	Epithemata cor roborant.	89
Deperditum nunquam tale restituitur quale fuit.	67	Equa parit duodecim mensibus.	176
Dexter ventriculus cordis est maior sinistro.	233	Erasistratus nepos fuit Aristotelis.	85
Digestio quid est.	105	Erasistratus cognouit ex pulsu amorem nouerca.	85
Diarrhea vnde fiat.	125	Erasistratus dicebat cibos atteri in ventriculo.	131
Differentia artis & naturæ.	107	Esdras explicatur de tempore partus.	164
Differentia attractionis alimenti & ferri à magnete.	123	Eusebius explicauit dictum Hexacleti.	157
Dionysius natus est octauo mense.	170	Ex quatuor elementis omnia generantur.	150
Differentia vna alteri admisceri potest.	31	Excrementorum genera duo.	148
Dubitantes philosophi qui dicebantur.	10		

I N D E X.

Exemplo musti declarantur humores.	152	Facultates quatuor mutud se con- sequuntur.	65.	192
Ex quolibet alimento generantur quatuor humores.	158	Facultas est ad aliquid.		14
Expulsio & attractio per easdem partes fiunt.	218	Facultas causa effectrix.		11
Expulsio vteri efficit partum.	108	Familiaritas cibi cum alito est ne- cessaria.		66
Expulsio vteri à quibus excitetur.	188	Fames qua in parte excitetur.		225
Excrementorum tria genera.	192	Fibra quare ita dicantur, & earū natura.		203
Ex vrsō & muliere nascitur homo & non vrsus.	31	Fibra recta, trāsuersa & obliqua.		204
F.		Finis humorum quis sit.		134
		Finis voluptatis in coitu.		16
		Fœmina est quasi lasio naturalis.		176
F abrica fœtus quatuor tempo- ribus distinguitur.	48	Fœmina citius crescit quam vir.		175
Facultas naturalis multis modis dicitur.	4	Fœtus non alitur ore.		110
Facultas multiplex est.	10	Fœtus nutritur sanguine optimo.		110
Facultas quid sit.	11	Fœtus non emittit stercus.		110
Facultatis essentia in quo cōsistat.	11	Fœtus animal est.		164
Facultates anime non semper actu sunt.	113	Fœtus assimilatur fructibus.		167
Facile est inuentis addere.	152	Foliculum fellis attrahit bilem: & lien melancholiam.		99
Facultates quatuor in singulis par- tibus reperiuntur.	207	Formarum origo est diuina.		45
Famem pati malum est.	217	Formatrix facultas non perit.		113
Facultas appetitrix non est diuer- sa ab attractrice.	222	Forma substantialis tempore ac- quiritur.		116
Facultates que sunt in vëtriculo, & in vtraque vesica reperiuntur.	191	Forma humorum.		134
Facultates omnes indigent fibris vt perficiantur.	208	Fortitudo quid sit.		74
		Frigus quoque ingreditur vsum naturæ.		02
				Gale-

I N D E X.

G.

G alenus sibi aduersatur in sen su plantarum.	4
Galenus reprehenditur. § 9. 12. 48.	110
Galenus explicatur.	100
Galenus sententia de semine mulieris examinatur.	26
Galenus nunquam secuit cadauera humana.	26
Galenus fatetur ignorasse essentialiam facultatis formatricis.	42
Galenus varius fuit in assignanda facultate formatrice.	43
Galenus credit in somnijs.	76
Galenus credit portentis & augurij.	84
Generatio est mutatio.	8
Generationis subiectum duplex est.	8
Generatione sui similis natura fertur ad immortalitatem.	15
Generatio quid sit. 40.	114
Generatio est dignior ceteris potestij.	64
Gemelli in vna secunda continentur.	182
Gemelli vtriusque sexus vix in homine seruantur.	18
Genitura & semen in quo differant.	17
Gravidis profluit sanguis per colulum uteri.	181
Gula quid sit. 100.	196
Gustus precedit finem.	196

H.

H erbis nutriuntur pecudes. 70	
Hiatula ventrem in ore habent.	205
Hippocrates reprehenditur.	110
Hippocratis ratio nulla.	169
Hippias somniauit cum matre permisceri.	81
Hydropis tres species.	86
Hydropis causa sanguificationis defectus.	124
Homines multi non somniant.	83
Homine capite gignitur, pedibus effertur.	188
Homo generatione sit sempiternus.	16
Homo est bene gubernata respublica.	66
Humor differt à succo.	134
Humorum generales causa.	134
Humores vicissim contemperantur.	135
Humores ab humiditate infra dicuntur.	136
Humores omnes sunt à calore moderato.	137
Humor sincerus deteriores morbos efficit.	139
Humorum generationis modi.	152
Humores omnes sub forma sanguinis continentur.	153
Humores omnes simul gignuntur ab vno eodemque calore.	155
Humores ad generationem morbum conferunt.	155
Humores efficere animam moratam quomodo intelligendū.	155. 158

I N D E X.

nulli.	10	Natura epitheta.	49.	88
Motus compositi aequaliter sunt misti.	229	Natura docta sine doctore.		49
Mola non fit sine semine viri.		Natura habet terminum prescrip tum à Deo.		50
24		Natura est Dei voluntas.		50
Membra genitalia eadem sunt vi ris, ac feminis.	27	Natura facit vnum ad vnum, quia diues.		68
Morbus quid sit.	130	Natura prouida est.		73
Morbus est sapientiam mori.	61	Natura gratia finis omnia facit.		107
Morsus canis rabidi sanatur.	77	Natura habet terminos statutos pariendi.		167
Mula peperit.	31	Natura partium declaratur.		208
Mulier vnde dicatur.	39	Natura attrahit omnem terram hu morem.		93
Mulieres in viros mutatae.	27	Naues sine ferro constructa prop ter magnetem.		90
Mulieres à coitu melius se habent.	27	Nerui tribus de causis facti sunt.		215
Mulieres citius crescunt quàm viri.	62	Nilus fluuius fecundus & dulcis simus.		170
Mulieres illyrica & Ligures pa riunt sine dolore.	187	Novimestris vitalis est.		172
Mulieres habent testes.	27	Numerus mammillarum aequalis.		185
Mulieres per somnia emittunt se men.	26	Nutritio quid sit.		64
Mulier sola manus impositione fe stucas attrahit.	95	Nutritio est prima omnium poten tiarum.		64
Mulier concipit absque mensium desuuiio.	109	Nutritionis instrumenta.		66
Mulier peperit geminos alterum album, alterum aethiopicum.	186	O.		
N.		O biecta facultatum sunt di uersa.		114
Natura magis intendit conser uare speciem, quàm indiui duum.	16	Octauus mensis vitalis & legiti mus.		170.
Natura dicitur maga.	37	Omnia bonum appetunt.		94
Natura est vt pictor.	47	Omnia ad aliquid.		132
Natura est vt pater familias.	47	Omenti vsus.		200.
				120
				Ole-

I N D E X.

Oleribus nutriuntur homines, licet parum.	70	nibus.	142
Ossa nutriuntur medulla.	235	Pili & unguis nutriuntur.	62
Ossa sunt ex seminali excremento.		Pili habent certum terminum augmenti.	63
Ordo partium.	47	Pili non augentur defunctis nec agrotis.	63
Ordo facultatum in sexu.	115	Pituita frigida & humida.	142
Ordo docendi.	14	Pituita in atram bilem non vertitur.	147
Oua subuentanea.	38	Pituita porracea.	141
Opus quid sit.	11	Pituita salsa in atram bilem non mutatur.	148
Oves gerunt utero menses quinque.	176	Pituita nullum habet receptaculum.	149
P.		Pituita naturalis dulcis est, & eiusdem usus.	149
P Abulum, calor, & labor causa partus determinati.	177	Pituita acida.	150
Panis facilius mutatur in sanguinem quam lactuca.	69	Pituita vitrea & salsa.	150
Parca unde dicta.	142	Pituita an in iecore gignatur.	153
Partes nonnullae sordibus & excrementis nutriuntur.	207	Pituita crescit in hyeme.	158
Partes facile suscipientes.	217	Partuum varia tempora.	163
Partis praecisa quae efficiat.	219	Partu instante quid faciendum sit.	189
Partis qualibet sibi alimentum praeparat & concoquit.	222	Partus visus in decimo quarto mense.	189
Partis & instrumentum in quo differant.	107	Potentia vna & non vna.	114
Partes solidae sunt ex utroque semine.	29	Potentiae per actus distinguuntur.	114
Palea praecocia maturans.	119	Porphyrus explicatur.	31
Passer albus.	104	Pinguis & dulcia alimenta generant bilem.	137
Paulus iureconsultus interpretatur.	183	Plato dixit plantas sentire.	3
Paulus iureconsultus emendatur.	183	Problematis Aristotelis caremus.	14
Pediculorum sagacitas.	111	Profluuium muliebri quibus feminis accidat.	125
Phlegma quid vocetur ab hominibus.			

Primi-

I N D E X.

- P**rimipara habet partus difficiles. 188.
Prodius prauaricator suus appella-
 tus, & Socratis magister. 142.
Providentia Dei ubique. 175.
Providentia natura in animalibus. 174.
Q.
Qualitates prime cur ita illi-
 cantur. 13.
Qualitates non sunt corporee. 120.
Qualitates prime sunt causa om-
 nium affectuum naturalium. 125.
Qualitatis convenientia quid sit. 126.
Quale corpus requiratur ad ani-
 mam suscipiendam. 157.
Qualis est pars, tale nutrimentum
 habet. 134.
Quando fetus informatur anima
 rationali. 152.
Quatuor esse humores probatur. 128.
Quatuor sunt facultates ministrae. 66.
Quinquemesis partus in Hispania
 vitalis fuit. 164.
R.
Relata quae sint. 14.
Ren sinister est superior, dex-
 tro in homine. 98.
Renes perfecte attrahunt serum. 99.
Renes praeter serum, bonum san-
 guinem attrahunt. 99.
Renum usus. 85.
Renes nutriuntur sanguine & non
 seroso humore. 210.
Resolutio quid est. 65.
Resolutio fit usque ad elementa in
 animalium corruptione. 135.
Retentrix est vis necessaria. 162.
Retentrix quibus in partibus sple-
 deat. 162.
Retentrix a sicco solui uuuatur. 208.
Retentrix uteri facultas quandiu
 duret. 178.
Roma fluxionibus apta. 151.
Salua.
Salua concoquit. 199.
Salua est venenum bestiarum. 200.
Salomo decimo mense natus est. 172.
Salsum fit ex putredine. 151.
Sanguis temperatus est. 136.
Sanguis crassus est succus melan-
 cholicus. 146.
Sanguis in atram bilem non proxi-
 me conuertitur. 147.
Sanguis efficit homines stolidos
 ac simplices. 156.
Sanguis crescit vere. 158.
Sanguinis generatio. 129.
Sanguis in generatione obtinet ra-
 tionem materiae. 130.
Sanguinis ruber color a quo pro-
 ueniat. 129.
Sanguinis copia unde oriatur. 219.
San-

- Sanguis non est animatus. 223
 Sanitas quid sit. 130
 Scaevola iureconsultus explicatur. 173
 Secretrix vis non differt ab expultrice. 223
 Semen in quo differat à genitura. 17
 Semen quid sit & cur album. 17
 Semen Aethiopi esse nigrum dixit Herodorus. 18
 Semen fit prae cipue ex sanguine arteriarum. 18
 Semen cur spumofum. 18
 Semen animatum est. 19
 Semen dissimulare est. 19
 Semen quomodo potentia in actum renocetur, & causa illius educationis explicantur. 20
 Semen tam viri quam femina ad generationem concurrunt secundum Galenum & eius rationes explicantur. 26, 27.
 28
 Semen virile attrahit muliebri. 28
 Semen utrumque habet rationem opificis & materiae. 28, 29
 Semen utriusque est materia fetus. 29
 Semen infecundum penis iusto maioris. 37
 Semen attrahit sanguinem. 108
 Semen nutritur sanguine. 109
 Semina attrahunt. 97
 Seminaria partes cur non vestiantur. 119
 Semen ex quo fit femina minus invalidum est. 175
 Seri vsus. 103
 Senes licet frigidi non multum appetunt. 193
 Septimestris partus vitalis est. 164
 Serpentes praecedunt tactu. 224
 Signum abundantiae sanguinis, pituitae, flauae bilis & melancholiae. 159
 Similitudo parentum ex utroque fit. 32
 Somnium matutinum veracius est. 81
 Somnia nobis nolentibus accidunt. 81
 Somniant alia animalia ab homine. 82
 Somnia ad praedicendum morbos inutilia sunt. 84
 Sol emollit & indurat. 119
 Sol & homo generant hominem. 44
 Species cum specie coniungitur, quomodo sit intelligendum. 31
 Stercoris generatio & forma. 100
 Stercus fit in tenuibus intestinis. 100
 Stomachus quid sit. 100
 Struthiocamelus ferum coequirit. 131
 Symptoma & accidens in quo differant. 111
 Sub forma sanguinis omnes humores reperiuntur. 155

Temperatum quid sit.	151	se, & non ab utero.	110
Tempus pariendi non est homini prescriptum.	163	Venum enecat & sanat.	119
Terra est mater.	81	Venus cur spuma fuit appellata.	18
Terminus formationis fetus nequit prescribi.	53	Veritas in puteo cecidit.	20
Temperantia quid sit.	74	Veritas semper vna.	87
Temperantia habet tres partes.	75	Ventriculi vsus.	196
Tres sunt membrana tegentes foetum.	177	Ventriculus frigidus multum appetit sed male concoquit.	193
Tria sunt instrumenta ad alimentum distributionem.	191	Ventriculus quid.	196
Tria sunt qua nostrum corpus constituant.	134	Ventriculus sapius die appellat.	196
Triples est corporis compositio.	41	Ventriculi situs & figura.	196
Triples est nutrimentum.	71	Ventriculus est frigidus & siccus.	196
Tribus in locis fit concoctio.	65	Ventriculus sanguine nutritur.	196
Triticum mansum concoquit.	99	Ventriculo contenta vomitu expelluntur.	220
Triticum attrahit aquam per fistilem.	96	Ventriculus habet vim attrahendi & expellendi.	204
		Ventriculus retinet & concoquit.	204
		Ventriculus habet sensum indigentiam.	211
		Ventriculus qua trahat & recipiat.	212
Vacuum non datur.	230	Ventriculi excrementa quomodo expellantur.	220
Vacuum quomodo concedatur.	231	Ventriculus quomodo separat bonum a malo.	224
Vacca gerunt utero decem mensibus.	176	Ventriculus habet facultatem retertricem & expultricem.	189
Vagetratrix vir quid sit.	139	Vergilij obscura sententia explicatur.	79
Vena quid sit, & eius officium.	235	Vesica suscipit & non attrahit renam sed alimentum.	213
Vena vnicamunicam habet.	233		
Venarum & arteriarum emulgentium vsus.	220		
Vena foetus habent principium in			

I N D E X.

Vinum purum cicius inebriat quã dilutum.	236	tut.	173
Vinum est tenuius quam aqua.	237	Vngues nutriuntur.	62
Vinum diluendum per aliquod tẽ potis spatium.	237	Vndecimus mensis vitalis.	173
Vinum nigrum conuenit fluxionibus.	237	Voluntas est causa motus voluntarij.	2
Vini exemplo declarantur duo excrementa.	145	Voluntas in animalibus est eorũ desiderium & appetitus.	2
Vir vnde dicatur.	39	Vrina trahitur à renibus.	98
Viris religiosis insomnia obscena accidunt.	81	Vrsa fert vtero triginta dies.	176
Virtus formatrix non est natura, vt ait Gal.	42	Vrsa alba.	104
Virtutes morales quid efficiant.	74	Vrsa non parit informes.	177
Viua lugebant maritos mortuos decem mensibus.	174	Vterus an sit neruosus.	179
Vis numeri septenarij.	167	Vterum esse animal dixerunt aliqui.	180
Vitalis facultas sub naturali comprehenditur.	1	Vterus non habet receptacula.	184
Alpianus iureconsultus explicat		Vteros ita clauditur in pregnantibus, vt acumen acus introire nequeat.	180
		X.	
		Xeritij monstrum natum.	172

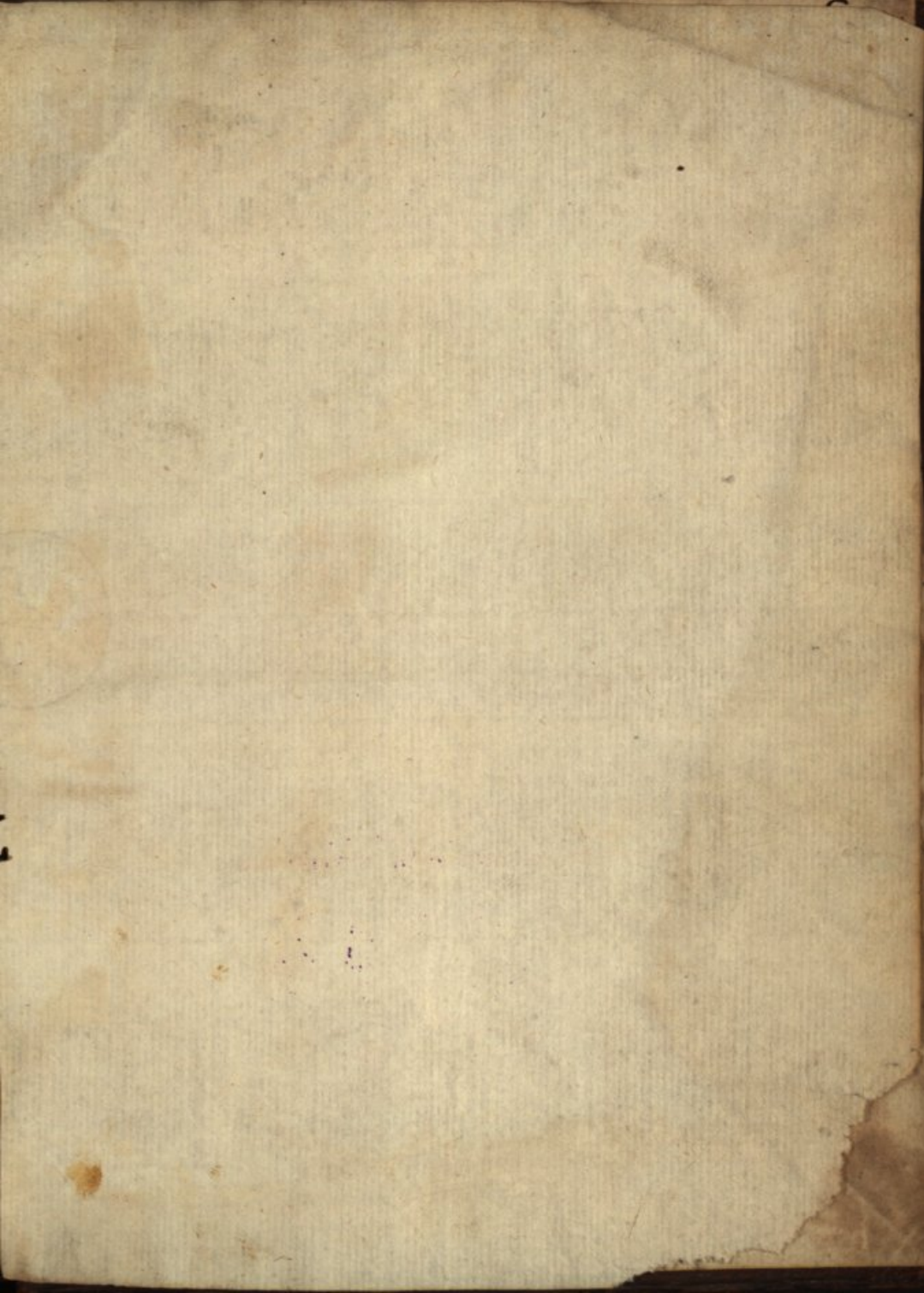
F I N I S.

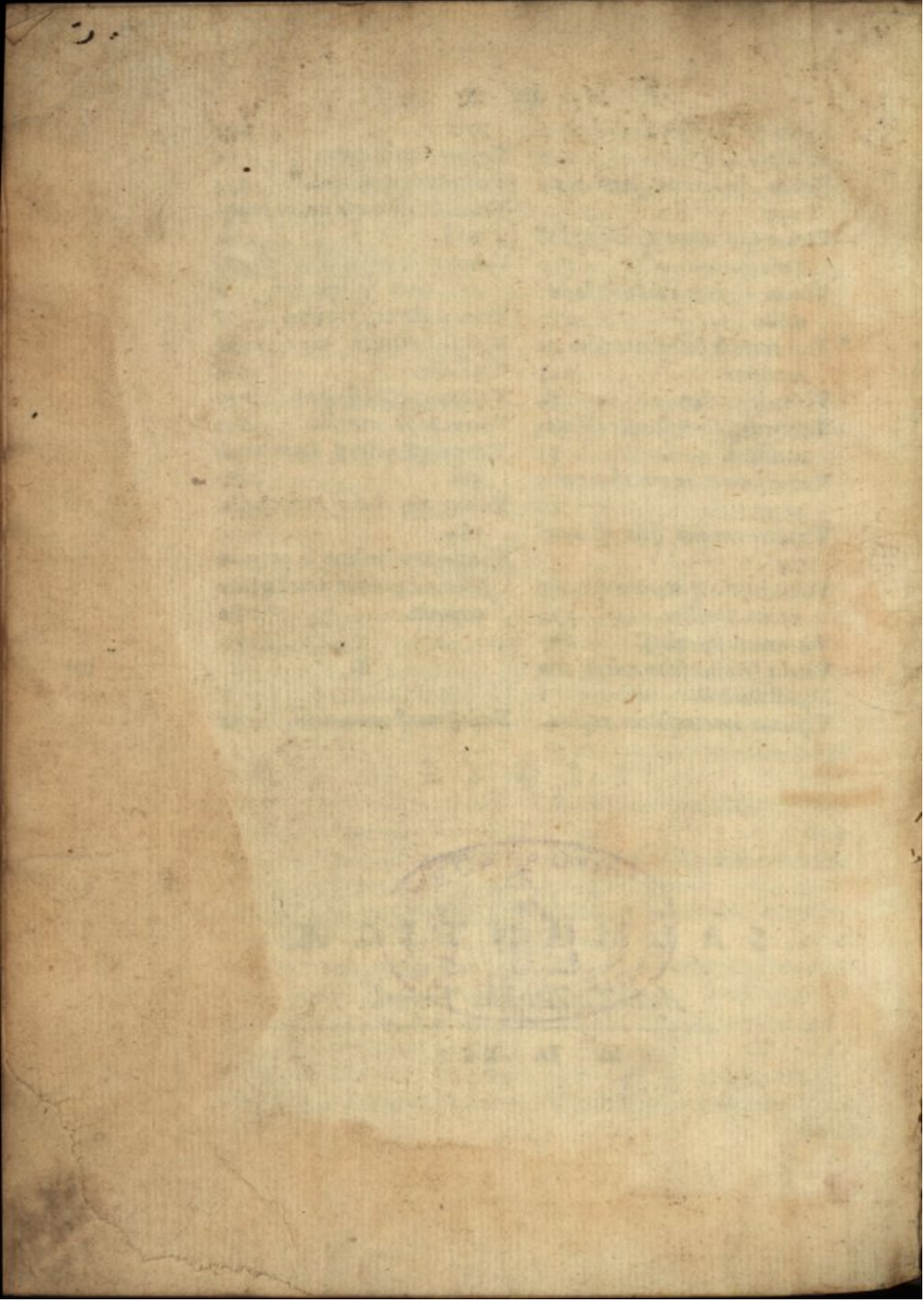

S A L M A N T I C Æ,

Apud Guillelmum Foquel.

M. D. XCI.

-C-

+

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY OF

CHICAGO

1887

36

32

36

32

36

32

36

32

36

32

36

32

36

32

Sala R
Gab.
Est.
Tab. 36
N.º 32